

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona.

VRÉKEN:

Egy évre ..... 20 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 l.

HIRDETÉSEK:

4-hasdos petty sor egyezár 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1915.

Főszerkesztő:

Stauber József.

Kedd, szeptember 21.

Osztrák-magyar és német ütegek megkezdték a harcot a szerb határon.

— Nagy orosz erők visszavert támadása a várháromszögben. —
Budapest, szeptember 20. (Hivatalos.)

Orosz hadszíntér:

Lucktól keletre állásainkat tegnap ismételten nagy orosz erők támadták meg. Csapatunk, köztük Eger-vidéki és nyugat-csehországi Landwer-csapatok mindenütt, számos helyen ember-ember elleni küzdelemben visszaverték az ellenséget. Az Ikwa menti harc vonalunk ellen és a Kremenic melletti szakaszon az oroszok erős oszlopokat vezettek támadásra. Egyes helyeken sikerült az ellenségnek az Ikwa nyugati partjára jutnia, de segítségül siető tartalékjaink mindenütt visszavetették. Az ellenségnek tüzéségünk nagy veszteségeket okozott. Tegnap estig több mint egyezer foglyot szállítottunk be. A Hindenburg nevet viselő hatvankilencedik gyalogezred harcra-termettségének újabb bizonyítékát szolgáltatotta. Kelet-Galiciában nyugalom volt; ott a helyzet változatlan. A Litvániában küzdő os. és kir. haderők elérték a Luchowca folyó keleti partját.

Olasz hadszíntér:

Tiroli határterületen az olaszok helyenkint a magas hegyekben kilátástalan vállalkozásokba fognak, különösen Adamálló és a Dolomitok területén. A karintiai harc vonalon a helyzet változatlan. A Flitsch katlanban az ellenség támadó csapatainak maradéka közelebbi lökörletünkből régi állásaiba vonult vissza. Repülőink egyike Arziro pályaudvart és táborát bombázta.

Délkeleti hadszíntér:

Osztrák-magyar és német ütegek tegnap a Száva és a Duna déli partján levő szerb hadállásokat bombázták. A belgrádi várca is tüzelünk. A Drina torkolatánál csapataink előretolt szerb osztagokon rajtaütöttek és azokat megsemmisítették. Hőier altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Dünaburg előállításait vivja Hindenburg.

— Szemendria mellett elüzték a szerbeket a német agyuk. —

Berlin, szeptember 20. (Hivatalos.)
A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

Az ellenséges hajók, amelyek Ostendétől nyugatra Westendét eredménytelenül bombázták, tüzelésünk elől visszavonultak. Találatokat figyeltünk meg. Az arevonalon különösebb esemény nem történt. St-Quentintól nyugatra egy német hadi-repülő lelőtt egy francia repülőgépet; vezetője meghalt, megfigyelőjét pedig elfogtuk.

Keleti hadszíntér:

Hindenburg tábornagy hadcsoportja.

Az ellenség támadásunk elől Dünaburg hidfőlének területén Nowo-Alexandrowskból kénytelen volt egy hátrább levő állásba visszavonulni,

550 orosz elfoglunk. Szmorgonnál az ellenség áttörési kísérleteit visszavertük. A Vilna környékéről elvonuló oroszok ellen támadásunk folyamatban van. Csapatunk tovább délre is követik a hátráló ellenséget. A Mjedzinski-Lida-Soljanse-Njemen vonalat elértük.

Lipót bajor herceg tábornagy hadcsoportja.

Az ellenség csak átmenetileg fojtott ki ellenállást egyes helyeken. A hadcsoport elérte a Durzesznél és attól délkeletre a Molozadz szakaszt és jobb szárnyával a Myschakehanka szakaszhoz közeledik.

Mackensen tábornagy hadcsoportja:

Az ellenséget mindenütt tovább is visszaszorítottuk.

Délkeleti hadszíntér:

A német csapatok kisebb ütközetben több mint száz foglyot ejtettek.

A Duna északi partjáról a német tüzéség megkezdte a harcot a Semendria mellett a folyótól délre levő szerb állások ellen. Az ellenséget elüztük és ágyuit elhallgattattuk. Legfelsőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Sikeres török tüzéségi harcok.

Konstantinápoly, szeptember 20.

A főhadiszállás jelenti: Dardanella-front: Légi járműveink Imbros-szigetén megtámadták Kefalé kikötőt, egy lövésünk egy nagy ellenséges szállítóőzöst talált, melyen nyomban azután tűz támadt. Egyidejűleg óriási vizoszlop emelkedett felfelé. Anaforta-szakaszon e hó tizenhatedikára virradó éjjel rekognoszkáló csapataink az ellenséges csapatokat elüzték, sikerrel bombákat dobtak az ellenséges lövészárkokra és fegyvereket, valamint hadiszert zsákmányoltak. Tizenhatedikán tüzéségünk hatásosan bombázta a Kemiklinan mellett levő ellenséges táborát. Arburnu-szakaszon jelentős esemény nem történt. Sedil Bahr-szakaszon tüzéségünk heves ágyuzása elhallgattatta az ellenséges tüzéséget, amely a centrumban ágyuzta hadállásainkat. Az ellenségnek Kerezvidere közelében levő hadállásaihoz közeljutott cserkésző-csapataink sikerrel dobtak bombákat. Partvédő ütegeink e hó tizenhatedikán délelőtt az ellenségnek Sedil Bahr mellett levő gyalogsági és tüzéségi állásait ágyuzták. Nehéz kaliberű ütegeink az ellenség egyik ütegénél heves robbanást idéztek elő és megfigyeltük, hogy számos betegszállítóocsi sietett a robbanás színhelyére. Délután egy hadihajó és a Sedil Bahr mellett felállított ellenséges ütegek egy órán át ágyuzták a mi parti ütegeinket, anélkül, hogy kárt tettek volna. A front többi részein semmi sem történt. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Aradi operettírók fővárosi sikere.

(Gyöngyvirág kisasszony bemutatója. — A kritika Köpf Kálmán és Bajtay Mihály dr. operettjéről.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 20.

Az Aradi Közlöny vasárnapi számában hirt adott már fővárosi tudósítója távirati jelentése alapján arról a sikerről, amelyet a Budai Szinkörben a Gyöngyvirág kisasszony, két aradi szerző: Köpf Kálmán és Bajtay Mihály dr. operettje aratott. Az aradi operettírók első darabjáról a fővárosi kritika a legmelegebb hangon emlékezik meg.

A Budapesti Hírlap ezeket írta vasárnapi számában a jól sikerült bemutató előadásról:

— A Budai Szinkör új direktora, Sebestyén Géza, programjához híven ismét bemutatóval szolgált közönségének. Ezúttal zenés játékok, operett került színre, melynek szövegét Bajtay Mihály dr. írta, zenéjét pedig Köpf Kálmán szerezte. Az operettnek Gyöngyvirág kisasszony a címe. Meséje szövevényes, fordulatos, megoldása teljesen operettszerű. Írója beillesztette a mai háborús milióba, hogy aktualitást adjon neki s ez, tekintve a tetszést, mellyel fogadták, teljes mértékben sikerült is. Radinov gróf, Belmont hercege, mint az operett hercege, eladósodott s ebből a nehéz helyzetéből úgy akar szabadulni, hogy férjhez szeretné adni leányát, Annielát Tagma hercegéhez, a ki dusszagú ember hírében áll. Tagma hercege azonban ép úgy uszik az adósságban, mint Radinov gróf, mert az apját, illetve Angliát megvonta tőle a támogatást. O viszont Radinov gróftól tartja dusszagúknak és azért akarja elvenni Annielát, mert szabadulni akar a hiteltelöktől. Annielát azonban a herceg érkezése előtt elszökök és titokban találkozik az arra porlyázó Szoboszlav huszárkapitánnyal, a kibe beleszeret. A herceg szorultságában a vándorszínésztrupp primadonnáját mutatja be a hercegnek mint leányát. A primadonna azonban dusszagú özvegy, a ki ilyen módon akar a herceg közelébe jutni. E bonyodalmas helyzet utvesztőiben játszódik a cselekmény, melynek a vége természetesen az, hogy a herceg elveszi a milliómos özvegyet s a gróflány Szoboszlav kapitányé lesz. Az ötletes, fordulatos szöveghez méltó módon illeszkedik a muzsika, a mely invencióban, hangszerelésben meglehetősen jót adott. Egyik-másik dalt, táncot a közönség megismétellett s nagy taps kísérelt a második felvonás osók-durstját. Az egyes alakok vidámságra hangolták a közönséget, mely a legmelegebb n fogadta a darabot. Az előadás mindvégig pompás, egybevágó volt. A darab kiállítás és rendezése nem hagy kívánni valót s nagyban hozzájárult a darab sikeréhez, mely a legnagyobb mértékben őszinte volt.

Az „Ujság” kritikája a következő:

— Fiait magyar szerzők darabjának előadását tűzte ki programjaul Sebestyén Géza, a Budai Szinkör jeles direktora, aki ma is eredeti újdonsággal kedveskedett. Gyöngyvirág kisasszony a címe a ma este színre került operettnek, a melynek szövegét Bajtay Mihály dr., a muzsikát pedig Köpf Kálmán írta, akinek ez volt első nagyobb szabású műve. A darab szövege meglehetősen sablonos, de elég ügyesen megcsinált operettlibrettó. Az operett zajos sikort aratott és a főszereplőket a zeneszerzővel együtt felvonások végéig igen sokszor a lámpák elé tapsolták.

A Pesti Hírlap így emlékezik meg a premierről:

— Egészen új neveket hozott főszi nre a Budai Szinkör szombat esti bemutatója. A zeneszerző Köpf Kálmán ugyanolyan tisztséget tölt be a polgári életben, mint aminőt néhai Dóczy József, a nótaköltő viselt. Pénzügyi tit-

kár Aradon. Legjava korabeli ember, akinek a nevét érdemes lesz megjegyezni. Erősen biztató vonásokat mutat be az első munkáie. Annyira bőséges a dallamalkotó képessége, hogy majd felveti. Rendszerint úgy szokott lenni a komponistáknál, hogy eleinte alig tudják magukat kibeszélni. Megőrzik a muzsikáján a jelentékeny képzettség és persze akadnak oltanultságok is, de nem sima másolások és aztán a legnagyobb kezdetek is utánzások indulnak. Kétségtelen, hogy értékes zeneszerzői tehetség székfoglalója volt ma Budán, aki az egyenes és biztos fejlődés útján van. Aradi férliu a szövegíró is, Bajtay Mihály dr. Nem lehetett jelen műve avatásán, mert a harctéren van. Jól peregnék és csendülnek össze a versei. A prózájában is gyakran szeret postázni. Azokban a jelenetekben érzi magát igazán odahaza, ahol lirizigáló hajlama érvényesül. De azért vidámság is telik tőle elegendő és mindenekelőtt gazdag a fantáziája, ha nem is tudja mindenütt rendben tartani. A romantikus operett-szövegírásnak [avatott művelője válhat belőle. Hangos és őszinte sikere volt az új operettnek. Sűrűn került a sor újrázásokra és a felvonások végén zúgó tapsok hívták elő a szereplőket, a zeneszerzőt.

A Magyarország kritikája ezeket mondja:

— Sebestyén Géza, a budai szinkör dérek, új igazgatója, programjához híven tegnap este már a második magyar újdonságot mutatta be rövid működése alatt, sőt a tegnap szinre került „Gyöngyvirág kisasszony” című operettben két egészen új embert ismertetett meg a főváros közönségével. A szöveg írója Bajtay Mihály dr. jószágigazgatósági titkár, most mint a békéscsaba; ezred népfőlkölkö hadnagya a boszniai határon áll és néhány verskötetével már előnyösen mutatkozott be az irodalomban. Tegnap bemutatott operettjében is inkább lírikusnak bizonyul, mert a sablontól eltérően komolyabb regényes mesére és érzelmes jelenetekre fektette a fősúlyt, ámbár diszkrét humora is elég kellemesen hatott. Verselése sima, gördülékeny és szinte önmagától kínálkozik a megzerésítésre. Megértő társra talált Köpf Kálmán aradi pénzügyi titkárban, a ki nem annyira zajos finálékra, hanem inkább egyszerű lány melódiákra és határozott apróbb zeneszámokra törekszik. Van invenciója, dallambősége és ha meg tud majd szabadulni az idegen befolyástól, jövőben már tökéletesebbet is remélhetünk tőle. A budai szinkör operett-együttose lelkesedéssel állott az új szerzők szolgálatába. A szép számban megjelent közönség a szereplőkkel együtt a jelenlevő zeneszerzőt is többször a függöny elé szólította, de a szöveg postikus lelkületű szerzője nem lehetett tannja első szép szinpadai sikerének, mert most ott a haza határan karddal kezében viaskodik a vérrel megszentelt babérokért.

A Budapest a bemutatóról többek közt így ír:

— Sebestyén Géza, a budai szinkör új igazgatója mintha tényleg szakítana a szinigazgatók szokásával, szóhoz jutlat szinházában egészen új embereket is, támogat új tehetségeket, módot nyújt az érvényesülésre. Így került színre Bajtay Mihály dr. és Köpf Kálmán operettje, a Gyöngyvirág kisasszony. Bajtay nevét lendületes költeményei alapján jól ismerjük. Ez az operett-szöveg első nagyobb léleketű alkotása, s ha nem is aratott azonnal világsikort, az inkább a szinpadai technikában való kavós gyakorlatának, mint írói készségének a hibája. A zeneszerző Köpf Kálmán egészen új név előttünk. Van invenciója, dallamkészsége, de talán még nem elég erős ahhoz, hogy egyes dalokból összefüggő zeneművet alkotasson. Az újdonságot a közönség rokon-szenvenesen fogadta. A harctéren levő Bajtaynak is szól a taps, s a zeneszerző Köpf az ő nevében is hajlonghatott a lámpák előtt.

A Nap kritikusanak véleménye ez:

— Új operettszerzők mutatkoztak be tegnap a budai közönségnek, Köpf Kálmán, aki a Gyöngyvirág-kisasszony zenéjét írta és Bajtay Mihály, a librettó-író. Első kísérletük elég jól sikerült. A zene invenciózus, friss és a szöveg is alkalmazkodó. A budai szinkör operett-együttose kitünő előadást produkált.

A Magyar Hírlap a következőképen nyilatkozik:

— A budai szinkör új igazgatója, Sebestyén Géza úra premierrel kedveskedett publikumának, két magyar szerzőnek, Bajtay Mihály dr.-nak s Köpf Kálmánnak operettjét mutatta be Gyöngyvirág-kisasszony címen. A szövegekönyv témája azonkívül, hogy tetszetős és ötletes, aktuális is, — háborús. A zene invenciózus és nagyon melódikus. A szerzőknek sokat tapsoltak.

Meleg védőruhát a katonáknak.

(A hadsegélyző bizottság felhívása. — Nem kell hósapka.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 20.

Az Országos Hadsegélyző Bizottság ruházati albizottsága tegnap tartotta első őszi ülését és mindenekelőtt elismeréssel emlékezett meg arról, hogy a közönség tavaly meleg ruhával látta el katonáinkat. A közönség tájékoztatására pedig a következőket teszi közzé:

A harctéren küzdő katonák a mult téli tapasztalat alapján a szükséges meleg ruházattal el vannak látva, de a közönség áldozatkészségét kéri a következő téli holmi elkészítésére:

I. Gyapjufonálból készítenő volna: Sál, 250 cm. hosszú, 25 cm. széles, a fül és nyak betakarására. Ermelegítő, 30 cm. hosszú oldalnyílással a hüvelykuj számára. Kötött térdvédő, 44 cm. hosszú, középen kidudorodással a térdkalács számára.

A meleg óvócikek készítéséhez biztosított gyapjufonál gyári árban, kilogrammonként 15 koronáért a következő helyeken szerezhető be:

A főispáni hivatalnál, illetőleg a főszolga-bíráknál rendelhető meg.

II. Selymet vagy puha gyapjuból készített szövetet (rubadarab, bélés stb.) akár új, akár használt állapotban küldje az áldozatkész közönség a Hadsegélyző Bizottság II. számú albizottsága címére (Budapest, Képviselőház.)

Csupán ezeket kéri a Hadsegélyző Bizottság a közönségtől. Hósapka van elegendő. A gyapjufonálból készített cikkeket a Hadsegélyző Bizottság címére (Budapest, IV., Váci utca 38.) postán husz kilóig és vasuton bármely sulyban, a selyem- és gyapjuszövetek a képviselőházba küldendők díjmentesen, ezzel a felirással: Táborba szállt katonák részére szeretetadomány.

Kitüntetett honvédtisztek. A király az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásuk elismerésül Hannseni Deschán Benő vezérkerhoz beosztott és Samarjay Sándor 3. honvédhuszárezredbeli századosokat a hadiékítményes 3. osztályu katonai érdemkeresztel tün-tette ki és a signum laudis adományozta Regenspenger János 3. honvédhuszár ezredbeli hadnagynak (ezúttal már másodsor) és Virányi Arpád 2. honvédgyalogezredbeli hadnagynak.

Vilna a németek birtokában.

(Az északi hadművelet célját kutatják az ellenség szakemberei. — Oroszország belső válsága. — A cár sikertelen fővezérsege.)

— Távíratí tudósítás. —

Budapest—Bécs—Berlin, szept. 20.

Augusztus tizenharmadikán elesett Kovno vára és ezzel Eichhorn serege előtt nyitva állott az út Vilna felé. Kovno eleste stratégiaiag szinte mérhetetlenül súlyos veszteséget jelentett az oroszokra nézve, mert ebben az időben még nagy erőket kötött le Breszt-Litovszk és Biehsz-tok. Az ellenséges seregek óriási tömege a centrumból éppen visszavonulóban volt és a visszavonulás útja csak északra felé vezet-hetett. Az északra felé irányba húzó orosz seregekre tehát fenyegető veszedelem volt Eich-horn tábornok hadserege. Az oroszok tehát kétségbeesett erőfeszítéssel kapaszkodtak Vil-nába, amelynek az lett a hivatása, hogy a mi csapataink előretörését megállítsa. Vilnának csak rögtönzött erődítései voltak. Hamarosan jelentős védelmi ponttá alakították és sikerült is hosszabb ideig feltartóztatni ezen a ponton a németeket. Ebből is látjuk, hogy minő értéke van a bátor védekezésnek.

Kovno eleste alkalmával Gallwitz tábornok hadseregének jobbszárnya Vilkomirál és Kurkínál bekerítő mozdulatokat tett Vilna felé. Ennek dacára egy teljes hónapig sikerült védeni a várat, a mely szerepét be is töltötte. Mos azonban, a mikor a helyzet már teljesen érette tette Vilna sorsát, védelmi zöki kénytelenek voltak feladni és kelet felé hanyat-homlok visszavonulni. Vilna védelme azok közé a tiszteletreméltó és csekély számú erők közé tartozik, a melyek fényt vetnek az orosz hadseregre. A németek számára Vilna meg-vétele, a melyről a német hivatalos jelentés vasárnap adott számot, a legszívósabb ellent-állást kifejtő orosz támpont végleges eltávolít-ását jelenti, sorsa különben kitűnő bizonyosság arra is, hogy a német fegyverek előtt nem áll-hat meg az ellenség és nem tarthatja a vára-kat, ha még oly vitázul küzd is. Az orosz hadiszíntérnek ez a nagyjelentőségű eseménye különben fölélté kellemetlen hatást fog gy-a-korolni a szövetségesekre is, a kik a cár főve-zérletével győzelmennek hitték az orosz had-sereget.

Kurlandban veszélyes az oroszok helyzete.

Hága. Csak rövid ideig tartott a francia sajtó ujjongása az orosz offenzíva újabb felfolbanásán, már ismét jóslásokkal vannak tele a párisi lapok. A francia katonai szakértők egytől-egyig azt jósolják, hogy Kurlandban a hadművelet végzetessé fognak válni az oroszokra nézve. A Temps például így ír: A kurlandi nagy csata az orosz hadvezetőséget nem biztatja kedvező sikerrel. Igaz, hogy szövetségesünk nagyon ügyesen nyomult előre, beékelve magát Below és Eichhorn seregei közé, de a német front hirtelen délkeletnek fordult és visszaszorította az orosz sereget. Az oroszok a dűnaburgi vasutéri kétségbeesetten erőlködnek ugyan, minthogy azonban tovább dél felé oldaltámadás fenyegeti őket Eichhorn serege részéről, vissza kellett fordulniok s egyidejűleg keleten is kénytelenek voltak feladni a vilna-dűnaburgi vasutvonalat.

Russkij tábornok lesz a fővezér.

Berlin. A Tägliche Rundschau stock-holmi tudósítója táviratozza: Szentpétervári jelentések szerint a cár az orosz hadsereg fővezérletét legközelebb Russkij tábornokra fogja ruházni. A szentpétervári sajtó előkészíti olvasóit arra, hogy a politikai események szükségessé teszik, hogy a cár a kormány székhelyén tartózkodjék.

Nikolajevics Miklós bukása és a belső forradalom.

Genf. Kopenhágából jelentik: Az oroszországi helyzet kétségbeesítővé kezd válni. A sztrájk mozgalmak az egész országban egyre terjednek. A közön-ség új pogrom kitörésétől fél. Az or-szághban a legvadabb hírek szállingóz-nak. Azt beszélik, hogy Nikolajevics Miklós nagyherceget ellencárnak kiált-tották ki; egy másik hír szerint me-nesztetésével igen sok biány derült ki a hadseregnél.

Pétervár. Udvari körökből szár-mazó hír szerint Nikolajevics Miklós-nak meghagyta a cár, hogy a háboru végéig ne távozzék Tifliszből. Ezt a rendelkezést úgy magyarázzák, hogy a nagyherceg áthelyezése tulajdon-képen száműzetésnek tekinthető.

Genf. Az itteni orosz körök ar-ról kaptak hírt, hogy Péterváron elhatározták, hogy az összes ellen-zéki dumatagokat a frontra fog-ják küldeni, ha csak félig meddig alkalmasok is. A дума elnöksége, mely azt akarta kérni, hogy ettől a tervtől álljanak el, interveniált az udvari minisztériumnál, de az el-nökséget nem fogadták.

Orosz jelentés Vilna veszedeleméről.

Budapest. A Magyar Távíratí Iroda je-lenti: Az orosz vezérkar a következő jelentést bocsátotta ki: Dűnaburgtól délnyugatra a Dűnaburg felé vezető út és a Samara-tó kö-zött ismételen visszavertünk drótakadályaink előtt német támadásokat. Kis német lovasosz-tegok mutatkoztak Modocjeno és Polosk közti vasuti vonal területén. Vilnától északra az ellenségnek sikerült átkelnie a Viliján és el-érni a balpartot. Oranitól délkeletre a németek megkísérelték az átkelést a Viersoka-folyón (a Mierzecenka mellékfolyója). Pinsk irányában csapataink az ellenség nyomása alatt hátrál-nak. Az alsó Strohót kerületén visszavertük az ellenség Uehrinize ellen intézett támadását. Deraznó körül és galiciai frontunk különböző részein az ellenség folytatta ellentámadásait. A megrendült ellenség ellentámadásokkal igyek-szik helyzetén javítani. Erőfeszítései azonban legfeljebb csak helyi sikerre vezettek. Csapa-taink azonban sikeresen hozzák halpra a hi-lyát. Berdigi (?) helységtől keletre Deraznó te-rületén 410 foglyot ejtettünk és négy gépfegy-vert zsákmányoltunk. A deraznói vegyészeti gyár és temető elfoglalásánál 200 foglyot ej-tettünk, négy gépfegyvert zsákmányoltunk és visszavertük az ellenség vad ellentámadásait. Novo Elexiniec és Vizinie mellett, továbbá a Stripa mentén Tarnopol—Tromboga-vonaltól

nyugatra több helyen éles harcba bocsátkoz-tunk az ellenséggel, ami az átkelési helyekhez közeledik.

Heves harcok a besszarábi határon.

Bukarest. A „Bukarester Tag-blatt“-nak jelentik Csernovicból: A besszarábi határ harcúvonalán az éjjel az oroszok megerősített had-erőkkel rendkívül heves támadást in-tézték az osztrák magyar csapatok ellen. Az oroszok négyszer támadtak rohammal. A támadás este 9 órától éjjel 1 óráig tartott. Az osztrák-ma-gyar csapatok az összes támadásokat teljesen visszaverték. Az oroszok vesztesége több száz halott. A haro-ban az osztrák-magyar tüzérség is résztvett és egy teli találattal teljesen szétugrasztott egy menetelő orosz zászlóaljot. Az oroszok vesztesége óriási. Éjjel 1 óra után az oroszok menekülve vonultak vissza.

Mi a német támadások célja?

A sajtóhadiszállásról jelentik: Még ellen-ségeink is kénytelenek beismerni, hogy a köz-ponti hatalmak egy dologban mesterek: hábo-rus terveiknek eltitkolásában. Hiába török a fe-jüket, hogy kifalálják céljaikat, nem boldogul-nak vele. Különösen nagy fejtörést okoz ellen-ségeinknek, hogy kitalálják, mik a céljaik a keleti harctéren? Egyesek azt mondják, hogy a céljuk kétségtelenül Pétervár, mások el-lenben Kiev mellett kardoskodnak. Sokan vannak azonban olyan teoretikusok, akik azt mondják, hogy a központi hatalmak megelőg-szenek eddigi sikereikkel és az elért vona-lon meg fognak állani. Ez a véleménykül-önbség különösen a lapok harctéri tudósítási-ban nyilvánul meg.

Washburg, a Times oroszországi tudósítója szeptember 18-iki jelentésében, miután látoga-tást tett Russkij generális főhadiszállásán, azt táviratozza lapjának, hogy a németek főere-jüket a legszívós balcszárnyon vonták össze, hogy Pétervár ellen vonuljanak. Russkij annak idején kijelentette, hogy azok a nehézségek, amelyek itt a németek útja elé tornyosulnak, sohasem engedik meg nekik, hogy az orosz főváros a kezükbe kerüljön. A Seecolo pétervári tudósítója viszont ugyanekkor azt a jelentést tette lapjának, hogy a németek a keleti harctér minden pontján nagyobb csa-patokkal rendelkeznek, mint Russkij és az oroszok hősiességű ellentállása dacára sikerült az ellenségnek elvágnia a vilna-dűnaburgi vasuti vonalat. Az oroszok mégis bizalommal tekinte-nek a jövőbe, mert az orosz vezérkar már a háboru kezdetétől fogva tekintetbe vette azt az eshetőséget, hogy a központi hatalmak seregei körül vehetik Pétervárt. Jelenleg huszezer munkás dolgozik a főváros körül az erődí-téseken.

Larco, a Corriere della Sera levelezője, valamint ennek a lapnak katonai munkatársa, Gatti, már más véleményen vannak. Az első megállapítja, hogy a németek hatalmas körü-záró akcióit kezdtek. A küzdelem középpontja Vilnától északra Dűnaburgig és onnan föl egé-szen Rjazig terjed. A németeknek ezen a he-lyen kétféle energikus offenzívája arra a szán-dásra vall, hogy egyrészt délről való átka-rolással kényszerítsék az oroszokat Riga feladására, másrészt pedig az, hogy meg-azapessék a Vilna—Dűnaburg közti vidéket is. E végből balcszárnyukat jelentékenyen me-g-erősítették, három hatalmas hadoszlopba osz-tották, amelyek közül az egyik a Vilija jobb-partján operál és Podbroze ellen nyomul előre, a második Vilkomirból kiindulva Svanziani felé törökzik, míg a harmadik ugyancsak Vil-komirból Dűnaburg felé nyomul előre. Gatti sze-

rint Hindenburg változtatott harei eszközein. Azelőtt kalapácsosál dolgozott, most azonban hatalmas harapófogóval, amellyel most azt szét akar morzsolni, amit közönséges kaparint. A harapófogó most be akar hatolni Dünaburgnál és Rovnónál az orosz vonalakba és félt, hogy az orosz hadsereg nem kerülheti el a területek között az összemoraszolást. Mindenesetre azonban arra fogja kényszeríteni ez a helyzet, az oroszokat, hogy újabb utat nyitnak hátrafelé. Az orosz katonai szakíró ezzel a veszedelmekkel szemben nagy reményeket vet az orosz hadseregbe, vagyis a galíciai offenzívába, amelyet nagyszerűnek nevez és amelynek Galícia újra való meghódítását jósolja. (Azóta, hogy a Corriere della Sera katonai szakértője ezt megírta, már összeomlott az oroszok galíciai offenzívája.)

Budapest. A Pester Lloydnak jelentik Czernovicból: A Dnyesztertől északra és a Szereth torkolatától keletre a határ közelében az oroszok újból hevesen támadtak. Négy rohamot intéztek ellenünk. Az első rohamban hét orosz rajvonulat, mielőtt drótkadályaink elé kerültek, gépfegyvereink ugyiszólván lekaszáltak és csak a nyolcadik és kilencedik vonal került akadályainkon át, de elkeseredett kézilusa után súlyos veszteségeik mellett visszavertük őket.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Kávéházi vezérkar. Ezzel a címmel adta ki Kovács Gyula, az országos hírű kabaré művész pompás háború humoreszkjeit, amelynek főalakjait Fati (Huszár Károly) kreálta a színpadon. A könyv egy koronáért kapható a Szerzői Értékesítő Központnál (Marton Sándor dr. Budapest Bécsi-utca 1.)

* Az aradi zenekonzervatóriumba a beiratások szeptember hó 1-én megkezdődtek. Műtermüller József igazgató, Szabadság-tér. 2987

* Marsjelek. (Szenzációs dráma az Urániában.) A mozi a tudomány, a társadalom és technika minden ágába behatol, hogy ott érdekes témák után kutatva a maga anyagát megtalálja. A színház mai képe egy egészen szokatlan érdekes téma körül forog. Arról van szó benne, hogy a Maracillag helyzetéről szóló tanulmányt az egyik fiatal tudós szorult helyzetében eladja a másiknak, aki ezzel a munkával világhírnévre tesz szert. Ez a világhírnév evezeti egy tudós tanár házába, ahol gyengéd viszony fakad a tanár leánya és a fiatal ember között. — *Novo-Georgiowszk bevétele az Urániában.* A híres vör elestől a Messter-gyár kiváló érdekes felvételeket készített, azt az állapotot mutatván be, melyet a csapatok a bevétel percében a városban találtak. A színház nagy áldozatok árán megszerezte ezt a filmet és ma és holnap bemutatja közönségének.

* Nordisk-dráma az Apollóban. (Az otthon.) Az őszi Nordisk újdonságok közé tartozik az Apolló-színházban ma este óriási sikerrel bemutatott grandiózus film is. Az otthon harmonikus hangulatából zökken ki Amelung Henriket, a kiváló író egy cirkuszi lovárnó, a kibe hatálosan belászeret. Leküzdhetetlen vágyaitól vezetve Amelung Henrik, követi a lovárnót s elbágyja családját. Csak később érred annak a tudatára, hogy az igazi boldogságot feláldozta egy kalandornőért, a kinek hűtlenségéről meggyűződik. A megbánás nem érkezik későn, felesége megbocsát neki s az elvesztettnek hitt otthon fölött újra kiragyog a boldogság napsugara. A Nordisk-filmgyár művészi erőt éreztetik hatásukat a gyönyörű film rendezésében is. A publikum elragadtatással gyönyörködött a megkapó drámákban, míg a másik sláger, az „Erkölcsezősök” című szellemes vígjátékon pompáson mulatott. Az elsőrangú műsort még kedden mutatja be az Apolló-színház. Kedden az új hadiképek is színpadra kerülnek.

Harcra kész Bulgária Makedóniáért.

(A török területek átadása. — Százezer makedón bevonulása. — Az entente utolsó kísérlete.)

Távirat tudósítás.

Berlin—Szófia—Nis, szeptember 20.

A B. Z. am Mittag jelenti Szófiából: A fegyverbe hívott bolgár-makedónokhoz, akik zenével vonultak végig az utcákon, még 20.000 makedón menekült is csatlakozott. A makedónok hallani sem akarnak békés megegyezésről és az egységes Bulgáriát követelik. Általános mozgósítás esetén a makedón sorkatonaság és a makedón önkéntesek száma mintegy százezerre rugna. Az önkéntesek nagy része már a Balkánháborúban is részt vett.

Az átengedett török területek megszállása.

Szófia, szeptember 20. Azt beszélik, hogy Bulgária szeptember 21-ikén fogja megszállani azt a területet, amelyről Törökország lemondott. Ez a huzavona a kormány helyzetét igazán nehezíti. A makedón hadosztályoknál, a melyeket most tudvalevően fegyvergyakorlatra hívott be a kormány, feltűnő sok Makedóniából való alban és török is jelentkezett felvételeire.

Szófia, szeptember 20. Utasok beszélik, hogy a törökök már kiűritették Drinápoly Karagacs nevű külvárosát, a mely a török-bolgár megegyezés szerint már a bolgárokat illeti.

Tanácskoznak a bolgár képviselők.

Szófia, szeptember 20. A bolgár kormánypárti képviselők tanácskozássra gyűltek össze.

Az entente garantálja Makedóniát.

Bukarest, szeptember 20. Nisből jelentik: Az a jegyzék, a melyet a négyes szövetség diplomáciai képviselői szeptember 14-én nyújtottak át a bolgár kormánynak, így hangzik:

A szövetséges hatalmak képviselői külön-külön és együttesen is felajánlják és garantálják Bulgáriának az 1912-iki szerződés szerint Makedónia tartományait a háború után. Ha Bulgária kívánja, az átengedett területet francia és angol csapatok megszállják. A megnyitott bolgár kormány erre a javaslatra rövid határidőn belül nem válaszol, a javaslat semmisenek tekintendő.

Bukarest, szeptember 20. A „Journal des Balkans”-nak táviratozzák Szófiából:

„Az entente hatalmak követői szeptember hó 14-én azonos szövegű jegyzéket nyújtottak át Radoszlavow miniszterelnöknek kormányai részéről. A jegyzék tartalmát titokban tartják.

A négyesszövetséghez közel álló körök véleménye szerint, az új javaslatok kedvezők Bulgáriának, miután Szerbia és Görögország újabb területátengedési koncessziókat fognak tenni. Ezeket a területeket az entente közvetítésével fogják Bulgáriának átadni. A közös határ az Ochrida-taván túl lesz.

Szófia politikai körök véleménye szerint a szerbek, ha bele is egyeznek abba, hogy az 1911. évi szerződés helyreállítsák, bizonyos stratégiai pontokat és egy közös határt Görögországgal meg akarnak tartani.

Ezt az álláspontot Bulgária azonban nem fogadhatja el. Ha az entente az ő saját érdekeit a szívére hordja, akkor neki kényszeríteni kell a görögöket és szerbeket, hogy minél előbb engedjenek, különben a játszmáját a Balkánon elveszítettnek tekintheti.

Szófiai russzofil körökben beszélnek, hogy abban az esetben, ha Bulgária az entente ezen legújabb lépése után is ellenséges magatartást tanúsítana, az entente csapatai bevonulnának Makedóniába és egyidejűleg megszakítanák az összeköttetést Bulgáriával.

A Dobrudzsa-kérdés.

Szófia, szeptember 20. Románia és Bulgária közt ismét kezdetét vették a tárgyalások a dobrudzsai kérdésben. A tárgyalásokban új momentum lépett fel az által, hogy nem hivatalos úton tudatták orosz részről Bukarestben, hogy Oroszország bizonyos feltételek mellett hajlandó Beszarábia háromszögét átengedni Romániának. A feltételek között az is szerepel, hogy Bulgária az Uj-Dobrudzsán kívül a Duna jobbpartján lévő U-Dobrudzsát is megkapja, ha a hadgerg csatlakozik a román hadsereggel együtt az entente akciójához. A bolgár ellenzék rokonszenvezik ezzel a tervvel, de a kormány nem. Az ellenzék mégis reméli, hogy ezen az alapon sikerült az oroszbarát politikát Szófiában győzelemre vinni.

Száműzték György herceget?

Szófia. Hír szerint György herceget Párisba száműzték, miután a trónörökösével való régi ellentéte kiélesedett. György herceg állítólag Bulgáriával kiegyezést keresett, amit Sándor ellenzett.

Német csapatok a Balkánon?

Páris, szeptember 20. A Matinben Chivrieux ezredes foglalkozik a német seregek legközelebbi feladataival. Szerinte Németország kiemelten arra pályázik, hogy Oroszországot elvágyja az összes európai tengerektől. Németország a fekete-tengeri partokat Törökországnak, saját magának pedig a balti partot akarja. Chivrieux szerint a németek nem fognak most messze előnyomulni, hanem Litvániában egy még meg nem állapított vonalon, körülbelül Minsk magasságában elássák magukat a pripieti mocsarak és a Duna oltalma alatt. Innen esetleg még Estlandban és Livlandban fognak operálni, de a főerők a Balkán-harcra mennek.

Ezzel megmentik Konstantinápolyt és rácsukják Oroszországra az utolsó kaput, amelyen keresztül a megmentő hadianyagot remélte. A német részről való nyugati offenzíva elkezdését valószínűtlennek mondja, mert szükséges áldozatokkal járna az itteni erődfalak keresztültörése.

Szófia. A bolgár távirati iroda jelenti: A külföldi sajtó egy részében az a hír terjedt el, hogy a szófiai román követ javaslatot tett terület átengedések alapján felépítendő politikai megegyezésre, a miniszterelnök azonban a javaslatra kategorikus visszautasítással válaszolt. Ez a hír érdekelt oldalról származó koholmány.

Románia helyzete a török-bolgár megegyezés után.

(Gazdasági egyezkedés Németországgal. — Szerb aggodalmak. — Miről álmodoznak a ruszofilek?)

— Távirati tudósítás. —

Szófia, szept. 20.

Bukarest. A román hivatalos lapok az alábbi kommunikét közlik:

Majdnem tízezer vagon felraktározott termény vesztéggel jelenleg a mi különböző vasúti állomásunkon a határon.

Minél hamarábbra várható immár az utvonalak felszabadulása s ennek folytán öt, vagy hat nap múlva a kivitel újra megkezdődik.

Jassyból jelentik: Az itteni bankok Berlinből azt a távirati értesítést kapták, hogy a romániai termények kivitele rövid időn belül meg fog gyorsulni, mivel néhány nap múlva németországi vagonok is érkeznek a határállomásokhoz.

Gazdasági tárgyalások Románia és Németország között.

Bukarest, szeptember 20. Az „Argus” című lap írja a következőket:

Megbízható forrásból értesülünk arról, hogy jelenleg komoly tárgyalások vannak tolyamában a mi kormányunk és a berlini kormányok között azon célból, hogy a normális és szorosabb gazdasági összeköttetés a két állam között újra helyreállíttassék.

Megállapodás történt abban, hogy ezeknél a tárgyalásoknál a török muniციósállítást és a benzín kivitt Németországnak teljesen meilőzni fogják.

Tekintettel arra, hogy ezt a két kényes pontot mellőzik a tárgyalásoknál, remélhető, miszerint a két kormány közötti tárgyalásokat gyorsan és kedvező eredménnyel intézik el s a román-német gazdasági konfliktus rövid időn belül meg fog szünni.

Bukarest. Az „Inainte” jelenti: Tudvalévő, hogy szerdán délután 4 órakor Bratianu miniszterelnök és Busché német követ tanácskozásra jöttek össze. Ezen tanácskozás kapcsán az a hír terjedt el általánosságban, hogy néhány nap múlva megfogják szüntetni azokat az intézkedéseket, amelyeket Románia, a személyiorgalom megállítása miatt, a határon eszközölt.

A mecklenburgi nagyherceg a román királynál és Carmen Sylvánál.

Brailai jelentés szerint, Ferdinánd román király a mecklenburgi nagyherceget Románián átutaztába kihallgatáson fogadta a „Stefan cel Mare” nevű yachton. A nagyherceg kihallgatására való tekintettel Ferdinánd király Cernavodából a Macin szigethez utazott, ahol az után megtörtént a kihallgatás.

A mecklenburgi nagyherceget pénteken délután Erzsébet özvegy királyné is kihallgatáson fogadta a szinajai Foisor kastélyban. A nagyherceg Predeálig automobilon utazott.

Ornaggyá lép elő a román trónörökös.

Bukarest, szeptember 20. Károly román trónörökös nemsokára hetölti 23. életévét. Ebből az alkalomból Károly trónörökös, aki jelenleg százados, elő-

léptetik ornaggyá és parancsnoka lesz az „Erzsébet királyné” nevét viselő 2. számú vadász zászlóaljnak.

A török-bolgár szerződés következményei ruszofil világításban.

Bukarest. Kuriózum kedvéért, de meg mert felette érdekes kombinációkról is van szó, ideiktatjuk a bukaresti oroszbarát sajtó vezető organumának, az Epoca-nak szenzációéhes alábbi cikkét:

A török-bolgár egyezés.

— A Törökországgal létrejött egyezésében Bulgária kötelezte magát arra, hogy a Törökországtól kapott területeket csak akkor veszi át, ha előbb hadat üzen Szerbiának és megszállja Makedóniát. Miután azonban Bulgária, amely nem ismeri a szomszédai terveit, nem meri Szerbiát megtámadni, (?) a központi hatalmak átvették a kötelezettséget a Szerbia elleni offenzíva megkezdésére és arra, hogy három hét alatt közvetlen összeköttetést létesítsenek Bulgáriával. Mihelyt ez megtörténik, Bulgária is akcióba lép Makedónia, illetve Szerbia ellen.

Mit mondott a mecklenburgi nagyherceg a román királynak?

A mecklenburgi nagyhercegnek — folytatja az Epoca — is az volt a feladata, hogy a román királynak ezt a tudomására hozza és őt a következőkről biztosítsa:

„Ausztia-Magyarországnak és Németországnak nem szándékuk Szerbiát meghódítani, hanem csak a Duna partjainak megszállására fognak törekedni, amelyre a Törökországnak szánt muniციó szállítására van szükségük. Bulgária pedig csakis Makedóniát fogja megszállani és hadműveleteit is csak ezen területen fogja folytatni. Sem a központi hatalmak, sem pedig Bulgária nem fognak Nis ellen vonulni. — Romániától a központi hatalmak nem kívánnak egyebet, mint eddigi semlegességének fenntartását, amivel teljesen meg is vannak elégedve.”

Bulgáriának az entente csapataival lesz dolga Makedóniában.

Ami a négyesszövetség újabb jegyzékét illeti Bulgáriához, ez a jegyzék kijelenti, hogy amennyiben Bulgária Szerbiát megtámadná, Északmakedóniába angol és francia csapatok fognak érkezni, amelyek Szalonikiben és Délmakedóniában szállnak majd partra.

Az olaszok Valónában szállítják majd partra csapataikat.

— Ha tehát — végzi az Epoca — Bulgária hadat üzen Szerbiának, valójában a négyesszövetség hadaival kell megküzdenie.

Mindebből láthatjuk, hogy a legközelebbi időben a Balkánon döntő események fognak lejátszódni.

Szerbia aggodalmai.

Bukarest. A „Bukarester Tageblatt”-nak jelentik Turnu-Severinből:

Egy ide érkezett szerb gazdasági tiszt, akit benzín és automobil-kaucuk vásárlásával bíztak meg, beszélt, hogy a szerb közvélemény tizennégy nap óta nagy izgatottságban van. Egy néhány szerb lap szavá teszi, hogy a szerb népnek összes erkölcsi erejét rendbe kell szednie, mivel az invázió órája közeledik. Ugyanezen cikkben a szerb lapok kimerítően ismertetik a szerb hadsereg új szervezetét és felsorolják a szerb utászok által azon helyeken elvégzett munkálatokat, ahol a támadást várják. Egyidejűleg azon meggyőződésüknek adnak kifejezést a szerb lapok, hogy Románia a négyesszövetség mellett fog akcióba lépni. Az összes cikkekből azonban ennek dacára kiolvasható az afeletti aggodalom, hogy az elleneséges csapatok akcióját siker fogja koronázni, mivel majdnem az összes lapok azon reménnyel végzik cikkeiket, hogy a Dardanellák nemsokára a szövetségesek kezére fog jutni.

A bukaresti ruszofil terrorista-gárda.

Bukarest. Az erdélyi származású Drumarut, illetve Moldovanut a bukaresti rendőrség letartóztatta kétszer is, mivel ő az elnöke a román „Nemzeti méltóság gárda”-jának, a mely gárda minden eszközzel lehetetlenné akarja tenni a némcíharát román lapok utcai árusítását.

A gárda ügyében megtartott bírói vizsgálat a bukaresti „Minerva” szerint a következőket derítette ki:

Drumaru, illetve Moldovanu rendes őrfőnököt és csapatokat szervezett, amelyeknek azt a parancsot adta, hogy az újságelárusítókat támadják meg, az újságkioszkokat rombolják szét és az újságos szekereket tartóztassák fel. Az emberek főnöküktől, Drumarutól napibért kaptak.

Találtak nyugtákat, amelyeket a csoport vezetői állítottak ki, az általuk felvett összegről. Ilyen módon személyenként 20 leit kaptak napjára. Ezekon a nyugtákon kívül találtak még a „gárda” irodájában egy 800 leiről szóló számlát, amely összeggel a csoportvezetőket fizették ki, továbbá a nekik vásárolt botokat és revolvereket. Végül megállapították, hogy Drumaru napi 300 frank alap felett rendelkezett.

A román hadseregszállítások.

Bukarest, szeptember 20. A román kereskedelem és iparügyi miniszter közbenjárt a hadügyminiszternél az iránt, hogy a hadsereg takarmány és gabonaszükségletének ellátásával a népbankok útján, vagy közvetlenül a román kistermelőket és parasztságokat bízzák meg. Ezzel azt célozzák, hogy a mostani súlyos viszonyok között bajbajutott kisgazdaosztályon, amely termését alig képes értékesíteni, ily módon segítsenek.

Megtagadható az építési engedély a Ländler-féle tüzfészekről.

— A város új építési szabályzata. —

Az Aradi közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 20.

A Boros Béni-téri leégett Ländler-fatelepe-
ről vasárnapi számunkban kimutattuk, hogy
új telepengedélyre van szüksége, ha ismét
üzembe akarják helyezni. Ezt azért volt fontos
megállapítani, mert így meghiúsul azoknak a
törekvése, akik mindenáron szeretnék elhíttetni
a közönséggel, hogy „sajnos lehetetlen a hely-
zetet segíteni, mert a cégnek egyszer meg-
adott telepengedélyt nem lehet visszavonni.”
Ezt a fondorlatot le kell törni és mindenkinek
kötelessége, de legfőképpen kötelessége a ha-
tóságnak, hogy ebben segítségére legyen a
közvéleménynek.

Vasárnapi lapunkban megdönthetetlen
tenyéként állapítottuk meg a következőket:

1. A Ländler-telepen addig nem kezdhe-
tik meg a munkát, amíg a leégett, a teljesen
elpusztult gyár számára új telepengedélyt nem
kapnak.

2. A rendőrségnek kötelessége megtagadni
a telepengedélyt, mert a tüzfészek állandó re-
teggésben tartja az egész környék lakosságát.

3. Ha a rendőrség elkövetné a közönség-
gel szemben azt a hallatlan és soha meg nem
bocsátható igazságtalanságot, hogy megadja az
új telepengedélyt, akkor az ipartörvény 36.
szakasza alapján módjában van a városi köz-
gyűlésnek a telket kisajátítani az ingatlanok
mai értékviszonyának megfelelő árárt.

Feltételezve, hogy a rendőrség, mint első-
foku iparhatóság meg nem magyarázható okok-
ból és el nem fogadható indokolással megadja
az új telepengedélyt, a közgyűlés pedig esetleg
arra az álláspontira helyezkednék, hogy a há-
borús viszonyok közepette nem fektet bele bi-
zonyos összeget a kisajátítás következtében a
telekbe, még akkor is nagyszabású eszköz áll
rendelkezésre Arad város tanácsának, hogy a
tüzfészeket egyszerűsége miatt megengedje
a Boros Béni-tér és környékének lakosságát.
Ennek megvalósítására jogot ad a tanács-
nak a város új építési szabályrendelete. Na-
gyon kevesen tudják Aradon, hogy az új épí-
tési szabályrendelet egyik szakasza direkt azért
alkotódott, hogy az esetleges elfogultság kö-
vetkeztében jogtalanul megszerzett telepenge-

délyt a városi tanács, vagy a közigazgatási
bizottság értéktelenné tegye. Arad város köz-
gyűlése az 1910. esztendőben új építési sza-
bályrendeletet alkotott, amely teljesen elűtött
az addig érvényben volt ósdi szabályren-
delettől.

A 2603-115-1910. számú építési sza-
bályrendelet, a melyet a belügyminiszter
42813-1910. III. szám alatt jóváhagyott XV.
fejezetének 173 §-a így szól:

„Az 1884. évi XVII. t. c. 24. §-a érte-
lmében telepengedélyhez kötött iparág cél-
jaira szolgáló építkezés a telepengedély iga-
zolásá előtt nem engedélyeztetik; másrés-
ről az építési hatóságnak jogában áll az
építési engedélyt a telepengedély dacára
megtagadni.”

A XX. fejezet, amely az illetékességről
szól, ezt mondja:

„201. §. Jelen szabályok végrehajtására
illetékes hatóságok: elsőfokban Arad város
tanácsa, — másodsor: Arad város köz-
igazgatási bizottsága, harmadsor a belügy-
miniszter.”

Az új szabályrendelet 173. §-a tehát jogot
ad a város tanácsának, hogy még akkor is, ha
a rendőrség esetleg oltalmába venné a Ländler-
féle tüzfészeket és újból megadná a telepenge-
délyt, — egyszerűen megakadályozza az épít-
kezést. Akkor fűrészgár nélkül maradna a fa-
telep s ez esetben rövid úton éppen úgy ki-
telepíthető, mint ahogyan a többi, gyár nél-
küli fatelepeket kitessékelté a város a forgal-
mas Boros Béni-térről a városi szabályrendelet
megfelelő szakasza alapján. Hét évvel ezelőtt,
amikor a Ländler gyár leégett, azért adta meg
a tanács az építési engedélyt, mert akkor még
a régi szabályrendelet volt érvényben, ez pedig
nem adott felhatalmazást a hatóságnak arra,
hogy a telepengedélyvel bíró céget építési
kérelmével elutasítsa. Mivel pedig a tanácsnak
most már meg van hozzá a hatalma, kiadhatja
az utját a Boros Béni-térről az állandó re-
teggést okozó fűrésztelepeknek.

Aradiak a veszteséglajstromban. A
238. számú veszteséglajstrom, mely a napok-
ban jelent meg, közli a 33. gyalogezred leg-
utóbbi veszteségeit. Ez a veszteséglajstrom
számol be Burdea Demeter alezredes hősi hal-
áláról is, aki mint tudvalevő, a Lemberg be-
vétele utáni harcokban esett el. A veszteség-
lajstrom szerint a 33. gyalogezred legutóbb el-
esett hősei a következők: Józsa Sinezius tart.
hadapród 3. száz. Kiseróna, 1894. Legénység:
Blesznár Sándor 8. száz., Buduska Tivadar 13.
száz., Bunyov Márk 7. száz. Vinga, 1894.,
Csáki Mihály 6. száz., Ditticher Mihály 8.
száz., Duma Péter 3. száz. Kishalmagy, Dupoa
Péter 3. száz., Falkus János 6. száz., Fűzy
György tart. I. oszt. altisz 9. száz., Heckl Mik-
lós 9. száz., Hygyed József 6. száz., Kírilla
Tivadar 10. száz. Tözmiske, 1892. Kolozsa
Szilárd 9. száz., Köteles István 2. száz., Kö-
vágó István 10. száz., Kowincsy Milán egy-
éves önkéntes tizedes 3. száz., Lada Tivadar
3. száz., Lukács Gyula egyéves önkéntes tize-

des 9. száz., Mikora János 6. száz., Miskoj
Illie 6. száz., Mresán Kereszt 1. száz., Nagy
Mátyás 8. száz., Nyári Mihály 8. száz., Ocosán
Pál 9. száz., Rozenzweig Mór szakaszvezető 3.
száz., Schönberger Miksa ővezető 11. száz.,
Sirján Mihály 7. száz., Udoy Viada (csatlag
Zidoj Viada) 8. száz., Vigyikén János 6. száz.,
Vlád Demeter 6. száz., Weinrauch Fülöp 3.
száz., Zakoj Tivadar 2. száz., Zsitkó Péter 3.
száz. — Ugyanez a veszteséglajstrom közli a
jelenleg Aradon állomásozó 28. tábori vadász-
zászlóalj elesett hőseit is. Ezek a következők:
Klein Ervin tartalékos hadnagy 2. száz. Te-
mesvár, 1895. — Legénység: Csurdár Avram
2. száz., Czolle Miklós 2. száz., Hankózi Béla
2. száz. Solyomka, 1895., Kaban Vazul 4.
száz. Roit, 1892. Kohn Miksa 2. száz. Nagy-
várad, 1894. Lovadi Imre 3. száz. Bakony-
szag 1886., Nyámoc Adorján 2. száz., Post
Sebestyén 2. száz. Arad, 1888., Pribéck Sándor
2. száz., Rácz Mihály 2. száz., Triponezku
Miklós 3. száz. Kizdián 1886.

Arad polgárságának lisztellátása.

(A Neuman-gyár vállalta a lisztszétosztás-
tást. — Nagykereskedők és kiskereske-
dők.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 20.

A városi élölmezési bizottság ma döntött
a lisztellátás, illetve a lisztszétosztás kérdésé-
ben s a megoldás, amely mellett a bizottság
állást foglalt, előreláthatólag kevés érdekelte ki-
vételével az egész város publikumának tetszé-
sét megnyeri, mert az elv, amely a bizottságot
vezette az volt, hogy a publikum minél olcsób-
ban jusson a liszthez.

A város lisztszükségletét tudvalevőleg a
Neuman-malom látja el, mint nehéz probléma
azonban hátra maradt a liszt szétosztásának a
kérdése. Erre vonatkozólag az elmúlt napok-
ban az Aradi Központi Takarékpénztár aján-
latot tett a városnak, még pedig oly értele-
mben, hogy a takarékpénztár az egész lisztszük-
ségletet átveszi a Neuman-malomtól s saját
rezsiájában gondoskodik annak szétosztásáról, a
költségek és kezelési díj címén fél százalékot
számítva.

Az élölmezési bizottság ma döntött a kér-
désben. Az ügy megvitatásánál majdnem tel-
jes számmal jelentek meg Lőcs Rezső helyet-
tes polgármester elnöke alatt a bizottság
tagjai, ott volt Deutsch Károly, a Központi
Takarékpénztár vezérigazgatója, továbbá az ér-
dekelte lisztnagykereskedők. Mindjárt az ülés
elején Deutsch Károly bejelentette, hogy a ta-
karékpénztár ajánlatát visszavonja.

— Érintkezésbe léptem — mondotta —
Fuchs Arnold urral, a Neuman-gyár igazgató-
jával, aki kijelentette, hogy a malom abban az
esetben, ha a város olcsóbbá teszi a lisztet,
mint az a múltban volt, vagyis ha a város a
méterházánként két korona jutalékon felül
további árdragítást nem eszközöl, hajlandó a
város által kijelölt nagykereskedőknek a lisztet
költségmentesen szétosztani. Ilyképen, míg
a fogyasztók a múltban a maximális áron felül
tíz százalékkal jutottak liszthez, a jövőben hat
százalékkal lesz csak drágább a nagybani
maximális árnál a liszt. Miután a malomnak
ez az ajánlata a közönség eminens érde-
keit szolgálja, a takarékpénztár ajánlatát visz-
szavonja.

A bizottság a malom ajánlatát nagy lel-
kesedéssel vette tudomásul, majd kijelölte azo-
kat a nagykereskedőket, akiknek a malom
szállítani fog. Ezek a következők: Bild-
hauer R., Deutsch I., Goldschmidt Mihály,
Herbstern C., Kornis Zsigmond, Lévai és
Stern, Weisz Dávid és a város Boros Béni-
téri közélmezési üzeme.

Ennek megállapítása után afelett indult
meg a vita, hogy a hat százalékot miként
osszák meg a nagykereskedők és a viszontel-
árusítók között. A nagykereskedők a hatot
úgy akarták megosztani, hogy két százalék
nekik, négy százalék pedig a kiskereskedőknek
jusson. Ezzel szemben Berta Titusz és
Kosztka Emil bizottsági tagok amellől emel-
tek szót, hogy a kiskereskedőknek öt százalék
jusson, a nagykereskedőknek pedig egy. Lőcs
Rezső helyettes polgármester telefonon Fuchs
Arnoldtól, mint szakértőtől kért felvilágosítást,
aki úgy nyilatkozott, hogy a 2-4 arány meg-
felelő. A jelen volt nagykereskedők végül azt
a közvetítő indítványt tették, hogy a hat száza-
léból nekik egy és fél, a kiskereskedőknek
pedig négy és fél százalék jusson.

A bizottság ebben a kérdésben zárt ülés-
ben döntött, még pedig elfogadván Berta Titusz
indítványát oly módon, hogy a hat százalékot
1/5 arányban osszák meg a nagykereskedők és
a viszontelárusítók között. A közélmezési bi-
zottság így értelmű indítványa mellett a legköze-
lebbi tanácsülés dönt.

Amerikai katonaeorvos tapasztalatai

Mac Donald kapitány levele egy aradi gyároshoz. **Budapesten.** A magyar orvosok és sebesült ápolás dicsérére.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 20.

Érdekes levelet kaptott Amerikából Weisz Márkus aradi cukorkagyáros. Az év elején az aradi gyáros Budapesten tartózkodott és az egyik előkelő fővárosi szállodában amerikai társasággal ismerkedett meg: az amerikai Vörös Kereszt Egylet Budapestre küldött missziójának tagjaival, ezek között Charles Mac Donald kapitánnyal, aki a Budapesten létesített amerikai Vörös Kereszt kórház igazgatója volt. Az aradi gyáros és az amerikai kapitány között barátságos ismeretség szövődött és Mac Donald kapitány, aki időközben visszatért az Unióba, most hazulról New Jersey állam Salem nevű városából néhány barátságos üdvözlő sor kíséretében sűrűn talányomatott füzetet küldött magyar ismerősének. Amikor ugyanis Mac Donald hazaérkezett Van Buren Thorne dr., a New York Times részére meginterjúvolta a világháború országából hazatért kapitányt. A New York Times cikkének a különnyomatát küldötte meg Weisz Márkusnak Aradra az amerikai Vörös Keresztet vezető férfin, aki egyébiránt az Unió hadseregében az orvosi tartalék csapat (Medical Reserve Corps) tagja, vagyis amerikai katonaeorvos. A rézszerű papírra nyomtatott cikkéből az tűnik ki, hogy Mac Donald nem épen rézszerű szemmel látta a Magyarországon tapasztaltakat.

Lebilincselő tapasztalatok a háború földjén.

Charles Mac Donald kapitány és munkája Budapesten.

Ez az amerikai lap cikkének a címe. A New York Times munkatársa elmondja, hogy Mac Donald kapitány a múlt év szeptemberében kelt utra három amerikai vörös keresztet orvos és tízannégy ápolónő kíséretében. Hogy mennyit dolgozott a budapesti vörös keresztet kórházban az orvos-kapitány, azt az amerikai lap azzal jellemzi, hogy itt tartózkodása alatt huszonöt tonnt fogott.

Szeptember 13-án értünk Falmouthba — mondotta el Mac Donald dr. — Innen a francia partra, majd Hollandiába hajóztunk. A holland határon megkezdődtek tapasztalataink a legesodásabb bánásmódról. Vilmos császár („The Kaiser”) különvonatot rendelt számunkra és egyébként is mindennemű kényelemtől gondoskodtak. Hollandia királynője, Vilmos császár és Ausztria császára audiencián fogadtak bennünket utunkban. Budapesten Popper Armin báró és Staff osztrák tábornok, a sebesültekről gondoskodó intézmények kormányzásának egyik tisztje fogadott. Hatalmas új épületet, amely a vakok intézete részére készült, becsatoltak az amerikai Vörös Kereszt kórház berendezésére, rendelkezésünkre. Egészségügyi tekintetben elsőrangú hely volt ez és kétszázötven ágyat kényelmesen elhelyezhettünk benne. Október 15-én nyitottuk meg a kórházat és volt dolgunk elég, mert:

Hogy lehetőleg tökéletesen feljünk meg feladatunknak, magunk láttunk el mindent és igen sok szives önkéntes segítőit ajánlkozását utasítottuk vissza, ezek közt ma-

gyar előkelő uraknál férjnél levő amerikai ladyk ajánlkozását is. Apoltjaink kivétel nélkül sebesültek voltak, még pedig a legtöbb súlyos sebesült, aki nehéz operáció előtt állt. Igen soknak már üszkösödött a sebe és borzalmas állapotban volt. Rosszabb volt ez, mint bármi, amit a Philippini-szigeteken teljesített szolgálatom alatt láttam. Az egészségügyi berendezések olyanok, mint az Egyesült-Államokban a spanyol-amerikai háború idején voltak.

— Általánosságban azt mondhatom azonban, hogy a sebesültekről való gondoskodás figyelmet érdemlően jó Ausztria-Magyarországban. Oriási áruházakat is kórházakká alakították át; némelyikben ezer ágy is van és nyolc-tíz operálószal, a melyek a nap huszonnégy órájában állandóan el vannak foglalva. Minden felhasználható épületben sebesült kórház van, sőt egy színházat is látam kórházzá alakítva. A színpad volt az operációs terem, a zenekarban és a nézőtérén álltak a betegágyak, az ápolók részére pedig a páholyokat rendezték be.

— Meg kell mondanom, hogy az osztrák és magyar orvosok nagyszerű munkát végeznek, tekintettel arra, hogy mit kell dolgozniuk. Számos fiatal orvos elpusztult a háború alatt. A sebész-orvosok megfentoltak és csodálják az amerikaiak operáló-hevét. Ők viszont nagyon gondosak és munkájuk bámulatosan tökéletes. Minden egyes műtétjük a diszekció gondos példája. Technikájuk az idegek összevarrásában és a szétronosolt tagok rekonstrukálásában utólrhetetlen. Amikor utóljára voltam Budapesten és Bécsben, több ezer olyan katonát ápoltak, akik a háborúban megsebesültek. Dollinger Gyula professzor, ez az igen kiváló magyar orvos, óriási munkát végez ezeknek a szegény fiúknak az érdekében. Külön klinikákat létesített, iskolákat, ahol tanácsal és gyakorlati oktatással látják el új, csökkent testi képességűkhöz mért mesterségre a csonkákat.

— A sebesülések szokatlannul súlyosak és most először használt robbanó szerek következtében minden előző sebesüléstől elütők. Különösen a srapsell okoz súlyos sebeket. Dum-dum golyó használatára valló sebesülést kórházunkban egyet sem észleltem. Igen sok volt a tetanus-eset, amit az magyaráz meg, hogy a katonák nyílt sebbel öt és negyvennyolc óra közt váltakozó időt töltenek sokszor a csatatér földjén, míg elszállítják őket.

— Modern aszeptikus gyógyítást a háborúban nem lehet kívánni. A sebesülteken a csatatér közelében végezni a műtétet egészen más dolog, mint jól berendezett, mindennel felszerelt, minden tekintetben steril kórházi műteremben operálni. „Félre tehát Lister-rel” (lord Lister az aszeptikus műtét apostola) — mondottam és megtettünk minden megtehetőt antiszeptikummal az ötven év előtti orvosi tudomány elveit követve.

A sebesüléseken kívül igen sok és változatos esete mutatkozott a neurasthénának, amit kétségtelenül a modern hadviselés rettenetessége, kemény nélkülözései és örületes zaja okoz. Ezzel akadtak továbbá olyan katonák, akiknek a kárpáti szorosokban a téli harcok alatt elfogyott a lába.

A legérdekesebb tapasztalat, amit az országban tettünk, kétségtelenül a foglyokkal való bánásmód volt. Kórházunkban két angol tisztviselőt alkalmaztam pénztárosnak és irodafőnöknek és mondhatom: az angolok ép oly szabadon jártak-keltek Budapesten, mint akár jómagam. Angoljaink sokszor vitába keveredtek a tengeri hadviselésről, a háború okairól és ha a viták szinte verekedéssé fajultak is, az angolokat nem érte büntetés véleményük nyilvánításáért. A hivatalnoksorban levő foglyokkal általában megkülönböztelve bántak Budapesten.

Végül még arról számolt be Mac Donald dr. az interjúban, hogy a színházak, vendéglők, mulatóhelyek állandóan zsúfolva vannak Budapesten és az üzleti élet virágzik.

Az orosz foglyok és Nikolajevics Miklós.

(Késdobás a nagyherceg arcképére.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 20.

Az aradai és a cséplési munkálatok nagy mértékbe igénybe vették az ország különböző foglytáborában levő, tulnyomóan orosz hadifoglyokat is.

Kisebb-nagyobb csoportokban küldték el őket az egyes földes gazdákhöz és az uradalmaikba s ma már a falusi és tanyai nép előtt egészen megszokott dolog a cséplőgép mellett dolgozó orosz s azon sem ütődik meg, ha a földeken jártában egy tengeriföldből egy tányersipkás, vigyorgó arc tekint ki reá.

Megszokták, már a muskát, s ha felánkságuk kellő méltánylásra tsilál, el sem szoknek helyükről. És nagyon kevesen is szoknek meg. Mert a magyar embernek a muska is vendég, ha mindjárt fogoly is. A vendég pedig nem maradhat éhen. Aki mégis megszökik, azt a honvágy hajtja haza.

S ez elvélve megtörténő dologát nem is róhatjuk meg őket nagyon. Hiszen a mieink is haza vágytak, sőt haza is szöktek, ha megtehették.

Egyébként pedig megbízható, dolgozó emberek és mindenre kaphatók. A vadászoknak hajtának, a falusi lányokat szép, szomorú orosz nótákkal mulattatják s a kalákákon néha meg is forgatják őket. S e mellett testi ügyességüknek is érvényt szereznek szórakozásaikban.

Egyik nemzeti játékuk a bicsekával való célbádobálás. Ezzel szórakoztak vasárnap Wenkheim gróf ujkigyósi uradalmának foglyai is. Egy éktelen, szakállas fejét rajzoltak fel a falra s alá írták a nevét orosz ortográfiával.

Ebba dobálták mintegy nyolc lépés távolságról bicsekájukat. Lehetek vagy tizen. S ha a süvítő penge eltalálta a célt, megállott benne, nevelve tilt ki gazdája arcára az öröm, mert ő most nyert. És vigyorgó arccal súlyoszt zsebébe a krajoárokat, mit vesztés társai fizettek.

Az uradalmi kasznár kissé haragosan közeledett arra. De azért kíváncsian figyelte a muzsikok játékát; mi lehet ott alul és a civil betűs név?

Hamarosan került egy oroszul tudó ember, aki megfejtette a talányt! Az, akinek az arcába, — képzeletben bár — bicsekákat hajgáltak, kibén, hogyha megállt a bicsek, mo-solyogva dörzsölte össze kezét a muzsik, mert nyert rajta, nem volt más, mint Nikolajevics Mikoláj nagyherceg, a minden oroszok fővezére.

Most már a kaszárnak is felderült az arca. S míg az előbb durcáskodott a falongáló játékaért, most ő biztatta őket, hogy játsszanak tovább. Elvégre szívbeli ügyeit mindenki maga intézi!

H I R E K. LEGÚJABB.

Erkezett éjjel 2 órakor.

Oroszország a teljes felbomlás előtt.

Kopenhága. A Berlingske Tidende jelenti Pétervárról: Russkij tábornok falragaszokon arra hívja föl a főváros lakosságát, hogy az aktuális kérdéseket ne tárgyalják, mert ez a katonaság rovására mehet. — A National Tidende pétervári jelentése szerint a pétervári városi tanács hozzájárult a дума azon javaslatához, hogy a megszállt vidékek menekültjeinek huszonöt millió rubel segélyt adjanak. A keleti nagy városokba mind több és több menekült özönlik. Már nincs egyetlen orosz város sem, amelyben ne volnának menekültek.

Kopenhága. A National Tidende-nek jelenti Pétervárról: A hadügyminiszter elrendelte, hogy a kórházak hiánya miatt a moszkvai színházak előcsarnokait kórházakká rendezzék be. Különböző városokban is számos nyilvános épületet alakítottak át kórházzá.

Kopenhága. A Berlingske Tidende Pétervárról arról értesül, hogy a дума szabadelvű tagjait sikerült reá venni arra, hogy a tervezett tüntetéstől elálljanak. A pártkonferencia elhatározta, hogy az általános mandátum-letévéstől, amelyet előzőleg már elhatároztak, elállanak és megmaradnak a hadügyi bizottságokban is. Az új elhatározás oka állítólag az, hogy Goremykin miniszterelnök megigerte a progresszív program-pontok megvalósításának megkezdését.

Kopenhága. Pétervárról jelentik: Azt hiszik, hogy Oroszország, úgy mint Olaszország, az újabb kölcsönért a vámbevételt elzálogolta.

Kopenhága. A Politiken írja: Amióta Miklós cár átvette a főparancsnokságot, az orosz hadműveletekben több élénkség mutatkozik, de a várt politikai rendszerváltozás elmaradt.

Ismét két orosz kormányzóságot kritizáltak ki.

Kopenhága. Pétervárról jelentik: Az újabb front visszavétel tolytán Witteosk és Lirland kormányzóságokat péntek óta hatóságilag kiüritik.

Páris. Az angol parlament folyosóján Kitchener pesszimisztikusan nyilatkozott az oroszok helyzetéről. Vilna után, mondotta Riga is elesik és Kiew eleste is elkerülhetetlen. Az orosz hadsereg kötelessége az lenne, hogy a németeknek Pétervár felé való előnyomulását a tél kezdetéig feltartsa.

Bolgár tábornok a török szerződésről.

Konstantinápoly. Kovacev bolgár tábornok, aki a Balkán háborúban a Bulairnál győztes bolgár sereget parancsnokolt, a Tasviri Etikar

előtt kijelentett, hogy a Dardanellákat bevehetetlennek tartja elsősorban a félsziget topográfiai nehézségei, másrészt a török hadsereg vitézsége miatt. Az angolok és franciák szegyenszemre kénytelenek lesznek abbahagyni a Dardanelle-expedíciót.

— A török-bolgár viszony — mondotta tovább Kovacev tábornok — rendkívül szívélyes és a kölcsönös érdekekre való tekintettel napról-napra javul. Nincs olyan kérdés, amely nézeteltérésekre adhatna alkalmat. Minden bolgár szemé Macedoniára tekint és minden bolgár haragja Szerbia ellen irányul, amely Macedoniát elragadta. Optimista szemmel látom a jövőt. A központi hatalmak eddig egyetlen hibát sem követtek el és ha így folytatják, a végleges győzelmet is meg fogják szerezni.

London. A Manchester Guardian nyíltan megírja, hogy a török-bolgár szerződés aláírása az entente diplomáciai veresége. Törökország nem engedett volna át területet szomszédjának, ha nem kapta volna meg a bolgár szemlézettség folytatásának ígéreteit.

Angol tengeri készülődések.

Amsterdam. Az angol admirális a hajózást a Themán több napra beszüntette. A Zeeland-hajózársaság postaszolgálatát is megszakították néhány napra. A Mecklenburg nevű gőzös 112 utast nem engedték partra szállni, a Princess Julianna gőzös pedig, amelynek Töburyba kellett elindulnia, nem szállt tengerre.

Lembergben tízennégy millió kárt tettek az oroszok.

Lemberg. A jelenleg működő városi hatóság hozzávetőleg megállapította, hogy az orosz invázió által a városnak okozott kára 14.614.255 koronára rug. A villanyosművek egyedül négy millió kárt szenvedtek.

— Vörös Kereszt-kitüntetés. A hivatalos lap mai száma közli, hogy Ferenc Szalvátor főherceg, mint a monarchia Vörös Kereszt egyleteinek védnökhelyettese a katonai egészségügy körül a háborúban szerzett különös érdemei elismerésül Károlyi Gyula grófnak a Vörös Kereszt hadiékitményes tiszti díszjelvényét, Löwinger Miksa dr.-nak a megyei köz-kórház igazgató helyettesének, Schmidt János dr. kórházi orvosnak és Csillag Ignác dr. borosjenői járásorvosnak a Vörös Kereszt hadiékitményes másodosztályú tiszteletjelvényét adományozta. Károlyi Gyula gróf mint tudvalevő a múlt évben a fenyegető járványok idején két vármegyének, Arad és Pozsony megyéknek volt járvány-kormánybiztos és fáradhatatlan tevékenységével nagyban hozzájárult a járványok eloltásának munkájához. Ezenkívül másai kastélyában állandóan Vöröskeresztes kisegítő kórházat tart fenn. Károlyi Gyula gróf jelenleg az északi harctéren van, miután önként bevonult a Hadik huszárokhoz. Löwinger Miksa dr. az aradi vöröskeresztes ápolónők tanfolyamának, mely hosszú hónapokon keresztül nagy turnusokban képezte ki a némes munkára vállalkozó hölgyeket, egyik vezető tanára volt. Osztályainak, a belgyógyászati, az elme, idegbetegek és a fertőzőbetegségek osztályoknak legtöbb betege a harctérről került vissza, s ezeket Löwinger doktor emberfeletti munkával gyógyította. Schmidt János dr. is az ápolónői kurzus vezetésében és a kórház sebészeti osztályán kezelt

sebesültek ápolásában szerzett érdemeiket a kitüntetésre. Csillag Ignác dr. a borosjenői vöröskeresztes kórház vezetője és itt végzett munkájáért kapta az elismerő kitüntetést. Az aradmegyei köz-kórházban ezenkívül még több kitüntetés is történt. Így a Vörös Kereszt hadiékitményes ezüst díszérmét kapták meg Banda János-kórházi gondnok és Pálty Sándor élelmezési tiszt, a Vörös-Kereszt hadiékitményes bronz díszérmét pedig Kádas Imre irnok, Vátika Adám főpófo, Pópa György, műtőszolga és Főri Mihályné műtő-főápolónő.

— Harminchármasok orosz földön. A házierec második zászlóaljának tisztikara, amelynek élén Seidl főhadnagy zászlóaljparancsnok áll, a következő sorokban ad hirt orosz földre lépéséről:

Oroszország, 1915. IX. 7. Tök. Szerkesztőség. A tegnapi nagy harc után, melyben a 33-ik gyalogezred 2-ik zászlóalja különösen kitüntette magát, ma délután 2 óra 10 perckor átléptük az orosz határt. Hazafias üdvözléssel a 33. gy. e. II. zászlóaljának tisztikara: Seidl főhadnagy zászlóaljparancsnok, Kmetykó zászlós, Rud Hinterregger, Herbay hadnagy, Grubick, Fischer Andor kadettasp., Czucker Béla kadett Harsányi hadnagy, Van Mons kadett, Holländer hadnagy, Müller János kadett, Halász Dezső hadn. Kruppa kadett.

— Utaznak haza a bolgárok. Ha az ember végig dőcögi egy fel napon keresztül személynaton az utat Budapesttől Aradig, rengeteg ideje és alkalma van szemlélődni és érdekes dolgokat megfigyelni. Most minden utas élő lexikonja a háborúval kapcsolatos és sohasem érdektelen eseményeknek, amelyek akkor is figyelésre érdemesek, ha egy-egy eseménynek a világháború arányaihoz mért elenyészen apró, de jelentéktelenségében is érdekeségeket kiváló dolgairól szólnak. A folyosón megállanak az utasok s élénk rokonszenvvel nézik az egyik szakaszszintű megölt társaságot. Első pillanatra meglátszik rájuk, hogy balkániak. Isten tudja, ezekre mintha rá lenne írva a származásuk. A rubájuk, a viselkedésük mindjárt rájuk vall. És ők el is dicsekszenek vele:

— Bolgárok vagyunk uraim, megynk haza Szótiába.

Elmondják aztán, hogy a kis társaság — ösze-visza tizen-tizenöten lehetnek — már utközben verődött össze, ki Berlinből, ki Bécsből, Budapestről indult el.

— Nem behívót kaptunk — tiltakoznak élénken, — de most otthon van a helye minden jó bolgárnak. Mi semmitől sem akarunk elkészni.

Furcsa, mindenképen balkáni vágásu emberek ezek, de egytől-egyig rokonszenvesek. Nagy pápaszemek lógnak az orrukon, az egyikben valami rikitőn zöld színű utazósapka van és elegáns cvikker, amely azonban sehogysem illik hozzá. Mindentéle koruk. Van fiatal diák, idősebb rendű ur, megtermett, kővérkés kereskedő köztük. Bizonyára nem ment rosszul a soruk az idegenben, de egyikük sem habozott fértatenni mindent, csak hogy valahogy el ne késsenek.

— Harctérrre érkező aradiak üdvözléte. A harctérrre utban levő harminchármas csapatól kedves üdvözléte hozott az Aradi Közlönynek a tábori posta. A tábori levelezőlapon egy galiciai városkából azt tudatják a harminchármasok, hogy szeptember 12-én indulnak (azóta tehát már indultak is) a tűzvonalba. Esős, sáros, hűvös éjszakás idő van, de a hangulat kitűnő és az aradi fiuk üdvözléteket küldik haza az ismerőseiknek. A levelezőlapot aláírták: Herzog kadet, Messer Sándor, Jakobovics Henrik, Ney Ernő káplár, Komponás önkéntes, Eich Károly szakaszvezető, Kemény János mediciner, Halász Pista mediciner, Oláh Endre káplár, Kaupert György, Riszterer szakaszvezető, Kovács önkéntes, Világ Jenő önkéntes és Jakocs önkéntes.

— Magyar tűzmester német menyasszonya. Egy aradi puskaműves őrmester A. Árpád, ki 10 hónapig Galiciában harcolt, írja Aradon lakó szüleinek Königsgratzból:

— Megkaptam kedves levelüket, amelyre sietek válaszolni. Bizony sok a dolgom, reggeltől estig fegyvereket rakunk be a waggonba. Most egy újságot irak nektek. Jaromeibe június 24-én megismerkedtem egy német leánnyal. Kölesönösen megtetszettünk egymásnak. Előbb leveleztünk, majd később elkísértem a szüleihez és megígértem, ha elmúlik a háború és én egészségesen visszakerülök, úgy el veszem feleségül. A szülők beleegyezésüket adták. A leány egyébként 19 éves, 4 polgárit és 1 évi háziartási iskolát végzett, most ruhavarrást tanulja, az apja főpostamester. Ha Isten is úgy akarja, a feleségem lesz. Nagyon szeretjük egymást. *Megtartottuk az eljegyzést.* Lefényképeztettük magunkat. A fénykép csak két hét múlva lesz kész. Ha én addig az olasz határra megyek, úgy Annyam — így hívják a menyasszonyomat — elküldi nektek a képet. . . Csókollak mindannyitok szerető fiaitok Árpád.

— Zita hercegnő selyem cipője. A Budapesti megjelenő cipész újság írja: Magyarország trónörökösneje, amikor a fővárosban látogatást tett, a csonkakatonák kórházát is meglátogatta. A cipész-műhelybe menetelkor az a meglepetés érte, hogy annak vezetője és a csonkakatonák oktatója: Németh Imre, budapesti elsőrendű üzlettel bíró cipésmester, külön arra célra készített selyem félcipő felkötészt, szép és gazdag himzéssel fura-buzva, a fenséges asszonynak ajánlott fel, aki — meghajtva magát a „mester” előtt — a cipőt megköszönve fogadta el. Utána valónapon Németh Imre a királyi lakba ment, hogy a ritka lábacskáról mértéket vegyen; amikor annak pontos mérete után a cipőcske kész lett, személyesen adta át és huzta fel „fehérkeztüvel” a trónörökösne lábaira. A cipő kifogástalanul simul a Zita kir. hercegnő lábaira, aki a legnagyobb örömmel és meglepődéssel forgatta lábait és nézegette a szép nemzeti színbe menő selyem félcipőt. *A fenséges trónörökösne bizonyára egy briliáns nyakkerdőtűvel és elismerő irattal fogja megajándékozni az előzékenységeért Németh Imre cipésmestert. Gratulálunk!*

— Aki együtt szenvedett Oroszországban egy aradi huszárhadnaggyal. Többször megírta már az Aradi Közlöny, hogy Weisz Károly aradi tartalékos huszárhadnagy még a háború elején megsebesülve orosz fogságba került. Tudvalevőleg most szállítják haza Oroszországból a béna katonákat. Ezek között van Gálóczy Elek egyéves önkéntes is, akinek mind a két lábát a térdénél amputálták. Amikor Gálóczy Budapestre érkezett, közölte a lapokban, hogy érteitést tud adni a vele egy kórházban fekvő Weisz Károlyról is. Amikor a Weisz család egyik budapesti ismerőse (aki valamikor Aradon lakott) elolvasta a lapokban ezt a hírt, azonnal fölmélt a Szegényház-utca 36. szám alatt lakó Gálóczyhoz és fölvilágosítást kért Weiszról. A Gálóczy elbeszéléséről előbb táviratban, majd aztán expresszlevélben számolt be Weisz Károly szüleinek. A levél szerint az amputált önkéntes még múlt évi októberben fekvett egy kórházi szobában Szmolenszkben az aradi hadnaggyal. Weisz Károly térdlővést kapott és a kórházban több szilánkot távolítottak el sebéből. Néhány hónap múlva aztán Weisz, mivel felgyógyult, tovább szállították Uffába, ő pedig Szmolenszkben maradt. Amikor őt elválták, Weisz sebé már gyógyulóban volt.

— Jegyzőválasztás. Lupény nagyközségben most tartották meg a főjegyző választást. Az összes pályázók jelölése mellett az intelligens képviselőtestület közbeesült Janza Vazul jár. főszolgabíró elnöklete alatt nagy lelkesedéssel egyhangúlag Hatzlhofer Ferenc Petrozsény nagyközség jegyzőjét választotta meg. Hatzlhofer Petrozsény nagyközség közönségének szerető és nagyrabecsült, érdemes jegyzője volt akitől a község közönsége sajnálattal és fájó érzéssel válik meg.

— Ongyilkos színész. Budapestről jelentik: A főváros behém világának nagy szenzációja van. Pap Mihály, a budapesti Király Színház tagja, akit a fővárosban csak Pap Miskának ismertek s aki egyik legnagyobb sikerét a János vitéz Bagó szerepében aratta, ma délután két órakor a Városmajorban egy Browning-pisztollyal agyonlőtte magát. Pap Mihály ma reggel még több ismerőseivel találkozott, akiknek nem árulta el szándékát. Az ongyilkos színész több levelet hagyott hátra. Feleségének, Medgyaszay Vilmának és barátainak a következőket írta: Bocssástatok meg. Nem bírok tovább idegeimmel. Az utolsó idegem is felmondta a szolgálatot. Pap Mihály a tavasz óta katonai szolgálatot teljesít. Felesége, Tárnoky Gizella és tizenkétéves fia gyászolja.

— Takarók és egyéb cikkek szállítása a hadseregnek. A hadügyminiszter értesítette az aradi kereskedelmi és iparkamarát, hogy különböző katonai takarókra, zsákokra, fűtőlőkra, munkás felszerelési cikkekre sürgősen szükség van a hadseregnek. Akik szállítani akarnak, a föltételeket megtudhatják a kamaránál.

— Halálozás. Deniflé Károlyné született Wagner Irma, Deniflé Károly es. és kir. alvezredes, a temesvári katonai parancsnokság hadkiigazítási előadója neje, 44 éves korában f. évi szeptember hó 19-én Temesvári elhalt. Temetése Temesvári, Józsefváros, Kossuth-utca 1. számú házból a józsefvárosi temetőben megy végbe.

— Késelés. Mayer József aradi cipészsegédet tegnap éjjel tizenkét óra tájban az Andrassy-téren megtámadta és hátbaszurta Lub György iparossegéd. A kés a tüdejébe hatolt Mayernek, akit eszméletlenül szállítottak a kórházba. Lub György a merényletet azért követte el, mert előzőleg a tárciskolában összeszólközött társával. Ugyanabban az időben egyik éjjeli mulatóban Szántó István 3-as honvédhuszárt, összeszólközésből kifolyólag eddig ismeretlen tettes hasba szurta. A huszárt a kórházban ápolják, támadóját keresi a rendőrség.

— Próba főzés papírral. Az Aradi Közlöny előírása szerint próba főzést tettünk papírral és pedig: az első próba volt 3 kg papíryanagból felmelegített vacsorához, déltől maradt kelkaposztát, rucapescenyét és a teához szükséges víz is teljesen felforr. A déli ebédhez 6 és fél kilogram papíryanag felhasználása mellett ném főzött levest, tökkfőzeléket és rucapörölköt. A fenti próba után meggyőződünk arról, hogy a főzéshez a papír anyag 40 százalékkal olcsóbb, mint a fa anyag, s így tehát a papíryanag a főzésnek teljesen megfelel. Minthogy a denaturált szesznek is tuimagas ára lévén, takarékoság céljából a reggelizés szükséges tejet is papíryanaggal forraljuk fel. Arad, 1915. szeptember 20-án. Stiasznyi Gyula városi adószót és neje.

— Az osztálysorsjáték húzásának folytatása. A magy. kir. szab. Osztálysorsjáték igazgatósága megjelent hirdetményében közlést, hogy a világháború kitörése alkalmából fölfüggesztett húzásokat immár újra folytatja. A XXXIV. sorsjáték 5. osztályának húzása ez évi október 7-én és 8-án, a 6. osztályé ez évi november 3-tól december 1-ig fog megtartatni. Az osztálysorsjáték igazgatósága a játzó közönség érdekében a fönnálló szabályok alól azt a kivételt engedelmelte, hogy ama játzó felek, akik a folyamatban lévő sorsjáték első három osztályában sorsjegyeteket megfizettek, a mennyiben sorsjegyük a 4. osztály húzása alkalmából ki nem huzatott, az 5. osztályban játzójogaikat megóvhatják az által, hogy a 4. osztályra eső betétet az 5. osztály betétjével együtt legalább 8 nappal az 5. osztály húzásának megkezdés előtt ama fő-vagy elárúsitónál, kitől sorsjegyüket vették, a régi sorsjegy fölmutatása mellett betízetik. 3609

— Iskolataskák legnagyobb választékban a Fischer Nagyáruházában a Szabadság-téren, gyermekkoscsik és gyermekszékek gyári raktára. Legolcsóbb bevásárlási forrás Fischer áruház. Fénykép kedvezmény. 227

— Papírárukból nagy engedményt nyújt viszonteladóknak Kerpel papírnagykereskedése. 193

— Előnyös cipő-kiállítás! Temesvári üzletlem felosztása miatt az összes onnan átszállított elsőrendű cipőt rendkívül mérsékelt áron boocsátom áruba. Weinberger János cipőáruháza, Arad, Andrassy-tér 20.

— A tanítószág figyelmébe ajánlja Kerpel Izsó dúsan felszerelt tankönyv- és tanszer raktárát. Vidéki rendelések pontosan intézettek el.

— Az „Aradi Közlöny” egyes példányait Budapestben kaphatók Breuer Nővérek dohánytőzsdéjében VI., Teréz-körut 54.

— Apróhirdetések az „Aradi Közlöny” részére felvétetnek a Messenger-boy irodában Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt kapható az Aradi Közlöny.

Nikolajevics Miklós hadserege a Kaukázusban

(A törökök sikerrel harcolnak valameny-nyi fronton.)

Tárhatal tudósítás.

Konstantinápoly, szeptember 20.

A Hilal haditudósítója, a Kaukázusban elfogott orosz tisztek előadása nyomán érdekes képet rajzol arról a hadseregről, amelynek új parancsnoka Nikolajevics nagyherceg lett.

Az egész kaukázusi haderő mindössze 120.000 emberből áll és ezek is a nagy orosz birodalom legszedett-vedettebb elemei. Vanak közöttük oroszok, örmények, perzsák, osztrások, georgiaiak és másfélék és mindenkéftt nagyon sok zsidó. A hadsereg legintelligensebb elemei ezek a zsidók, a többieknek javarésze analfabéta. Az oroszoknak is csak az alja került ebbe a hadseregbe, melyben igazi orosz talán egyetlenegy sincs.

A tisztikar is a legsilányabb elemekből van összeválogatva. Időkerülnek azok, a kik a tiszti vizsgán bukások árán tudnak keresztülni, a szellemileg gyengébb tiszti anyag és azok, a kiket büntetésképen helyeztek át ide keletre. A hadsereget egyébként „Armée de punition”, büntetési hadsereg néven emlegetik.

Szeptember végén, de legkésőbb október elején a hatalmas hófúvások tétlenségre károztatják az egész hadsereget, a mely a munkát leghamarább április végén kezdbeti meg újból.

Megtorpedózott angol szállítógozós.

Frankfurt, szeptember 20. Konstantinápolyból jelentik a Frankfurter Zeitungnak: A német tengeralattjáró naszádoknak a Földközi-tengeren kifejtett tevékenysége növeli az entente idegességét. Egyelőre még nem ismeretesek összefüggő előadásban annak a nagy vakmerőséggel végrehajtott akciónak az eredményei, amelyek ellenségeinkben egyaránt keltettek féltelmet és csodálatot. Tegnap egy német tengeralattjáró naszád Kandia közelében megtorpedózott egy 15.000 tonnás angol szállítógozóst, a mely teljesen meg volt rakodva és Egyiptomból a Dardanellák felé haladt. Az angol hajó rövid idő alatt elsüllyedt.

Török frontra szállított olasz csapatok.

Zürich, szeptember 20. A Neue Zürcher Zeitung munkatársa látogatást tett Nápolyban.

és a lap egyik legutóbbi számában a következőket írja:

A kikötő vizén szeliden siklik tova egy hatalmas katonai szállítógőzös. Az óriási fedélzeten angol katonák egyenruháját látjuk, mellettük azonban olasz katonák tropikus uniformisát vesezük észre. Senki sem figyelhetette meg, hogy mikor hajózták be ezeket a csapatokat, de most, hogy a gőzös a kikötőt elhagyja, minden szem odafordul a távozó katonákra, akik a királyt és Olaszországot éltetik. Olaszhimnusz zeng a hajóról a kikötőben bémész-kodók felé és ez minden kételkedést kizár: Olaszország csapatokat küld a gallipoli csataterekre. Mialatt a gőzös több torpedóuzótól kísérve lassan kifelé siklik a nyugvó nap fényében, a palermói postahajó fedélzetén, ahol én is állok, az utasok arról beszélnek, hogy máskor is hajóztak, be nagyobb mennyiségű olasz csapatokat teljes csandban. Az egyik csoportban arról beszélnek, hogy ezek a csapatok Lemnosz szigetére mennek, máshol pedig tudni vélik, hogy a Dodekanosz megszállására igyekeznek. Természetes, hogy a kíváncsiság mindenütt igen nagy, de senki sem tudja biztosan, hogy az olasz csapatok Gallipoli felé hajóznak-e, vagy Kisázsia felé indulnak: Szmirna és Adalia ellen.

VÁROS ÉS MEGYE

Városi szállítások. A gazdasági szék mai ülésén a városi szállítások felett döntött. A város jövő évi mérszükségletére kiírt árlejtést Kopp János nyerte el, a cementszállítást Knettel Károly és fia cég nyerte el, a a kőfejtő munkák szállítását pedig az Eggarter cég. A

400 darab kályha szállítására kiírt árlejtésre négy ajánlat érkezett be, ezeket azonban csak holnap bontják fel, ugyszintén a szükségellátására beérkezett ajánlatokat is.

Feladó szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTÉR.*

Köszönetnyilvánítás.

Mindazok, kik szeretett leányunk, illetve testvérünk,

Etta

elhunyta alkalmából a végtisztességén megjelenésükkel, valamint részvétükkel fájdalomukat enyhíteni voltak szívesek, fogadják ezúton hálás köszönetünket.

3619

Szerinka család.

PETIKE.

(Szabadon Vörösmarthy után.)

Bus mogorván ül Petike,
Ha haha,
Péter és bu! a menykőbe,
Mi baja?
anyja kémi hű szemekkel —
Jó öreg!
Az gondolja, fiacskája
Tán beteg.
Kell galuska, Peti fiam,
Eszel-e?
Dehogyan eszem, dehogyan eszem,
Ki veled!
Kell bor, édes szép fiacskám,
Iszol-e?
— Igen anyám de Borszékít
Tölts bele!

3431

Kapható Aradon mindenütt.

APOLLO SZÍNHÁZ.

Szeptember hó 21-én, kedden

A Nordisk Films Comp. legújabb szenzációja:

Otthon

Dráma 3 felvonásban.

Főszereplő:

Olaf Föns.

Erényesőszök

Szellemes vígjáték 3 felvonásban.

Az előadások 1/6, 1/8 és 9 órakor kezdődnek.

1091

ÉRTESÍTÉS.

WALCHER BERTA asszony

az általa alapított

**nemzetközi
társalgási szalont**

Erzsébet királyné-körut 25. sz., földszint (bejárat József főherceg-ut 18. sz. alatt is) szept. 15-én.

megnyitotta.

3563

További jelentkezéseket és beiratkozásokat a társalgási, valamint német, angol és francia órákra Walcher asszony hétköznapokon d. u. 5—7-ig fogad el. Társalgási órák sürgős kívánságra hetenkint kétszer este 8—9-ig is tartanak.

Keresünk

mielőbbi belépésre 2—3 évi irodai gyakorlattal rendelkező magyar-német gépiró

levelezőt, esetleg levelezőnőt,

továbbá egy

gyakornokot.

Ajánlatok

3560

Seidner Bernát és Fia

mészgyár és fatermelő céghez Marosborsa intézendők.

URANIA

Kedden és szerdán a berlini Messter-gyár felvétele:

**Nowo-Georgiewsk
bevétele.**

Hiteles helyszíni felvétel.

3211

Miután sikerült
egy tömegben

3000

méter

őszi és téli
szöveteket

2000

méter

fekete és divat

bársonyt

rendkívül előnyösen
beszerezünk.

Saját érdeke,

hogy őszi és téli szükségletét az olcsóságok-ról már ismert üzleteinkben szerezzé be mielőbb.

Kész pongyo-

lák már 496 fill.-től

Flanell bluzok

már 296 fill.-től

Fekete divat-

ajjak már 7.-kor.-tól

feljebb.

Elvállaljuk minden szakmába vágó cikkek mérték utáni elkészítését jutányos árban.

Vidékre utánvét mellett gyorsan és pontosan szállítunk.

Tessék mintákat kérni.

Tisztelettel:

Marosparti Áruházak

tulajdonosa.

Főüzlet:

Forray-utca gróf Hunyady-palota.

Fióközlöt:

Weitzer J.-u. a főposta mellett.

Fagyapot,

mindennemű csomagolásra,

5 kg-os Szőlőládikák,

Álványok,

gyümölcs kezeléséhez és el-tartásához

promptan állítható.

Munk R. és Társa

csomagolóhordó és faárugyár
Karánsebes.

1915. évi 2737. sz.

Selejtes tölgy donga eladása.

A lippai m. kir. főerdőhivatal kerületében a csálatelepi hízalda (Acsev. vasuti állomás) és a Vereskereszt nevű rakodón mintegy 8172 akó selejtes tölgy donga két eladási csoportban, zárt írásbeli ajánlat útján fog eladni.

A zárt írásbeli ajánlatok legkésőbb 1915. évi október hó 10-ik napjának déli 12 óráig nyújtandók be a m. kir. főerdőhivatalnál Lippa (Temes megye), a hol azok október hó 11-én délelőtt 9 órakor fognak nyilvánosan felbontatni.

Az árverési és szerződési feltételek a donga eladási csoportjainak és kiküldési árának kimutatása, ajánlati űrlap és boríték a m. kir. főerdőhivatalnál Lippa (Temes megye) és a családi erdőgondnokságnál Arad (Vécsey-utca 11. szám) díjmentesen szerezhethők meg.

Lippa, 1915. évi szeptember hó.

3612

M. kir. Főerdőhivatal.

Csőd-eladási hirdetmény.

Vb. Winter Fülöp nagybérő csődválasztmányának megbízásából ezennel közzhírré teszem, hogy a vagyonbukottnak a nálam megtekinthető leltárban összeirt I. 1—23 tétel alatt felvett gazdasági gépei és eszközei (lokomobilok, cséplőszekrények, kővektő és aratógépek, járgányok, ekék, kocsik, stbbi), továbbá a leltár II. 1—7 tételei alatt összeirt 170 drb. tehén, borju, kúnó, üsző, tenyészbika, ökör, és bikából álló állatállományát, végül a leltár III. 1—3 és 5—7 tételei alatt összeirt 18 drbból álló ló és 14 drbból álló csikóállományát, nem különben a leltár IV. 1—2 tétel alatt összeirt 1 drb. kan és 1 drb. süldökocát zár ajánlati árverés útján eladom a következő feltételek mellett.

1. Az árverés határnapja 1915. év szeptember hó 12-ének és rákövetkező napjainak reggeli 8 órája.

2. Ajánlat a leltár egyes tételei alatt felvett egyes tárgyak külön, vagy pedig az egyes csoportokra külön és külön adható be. Az ajánlatokat a felajánlott vételi összeg 10%-nak megfelelő bántópenz kapcsán zárt borítékban kell előírottánál benyújtani legkésőbb 1915. szeptember 11-ének d. e. 12 órájáig.

3. Az árverés helye Maczedonia Winter-féle tanya (Torontárvármegye, vasuti állomás vagy Rudna, vagy Csák.)

4. A választmány fentartja magának a jogot arra, hogy az ajánlatok bármelyikét elfogadhassa, vagy azok valamennyiét visszautasíthassa. Fentartja magának azt a jogot is, hogy az ajánlattevők között a helyszínen nyomban szóbeli árverést tartasson és a szóbeli ajánlatok közül is szabadon választhasson.

5. A zárt ajánlat az ajánlattevőre feltétlenül kötelező és szóbeli árverés esetén sem vonható vissza.

6. Az az ajánlattevő, kinek ajánlatát a választmány elfogadja köteles a vételért azonnal készpénzben kezeimhez lefizetni és a megvett ingókat legkésőbb 3 nap alatt a tanyáról elszállíttatni.

7. Az árverés alá kerülő ingóknak sem mennyiségéért, sem minőségéért, sem esetleges szavatossági hibákért a csődválasztmány és alulírott tömeggondnok semminéven nevezendő felelőséget nem vállal.

8. A vételi illeték a vevőt terheli és a vételárral egyidejűleg nyomban kezeimhez lefizetendő.

Dr. Kardos samu

ügyvéd, mint vb. Winter Fülöp tömeggondnoka
Nagybecskerek.

3607

Költözők

figyelmébe!

villany bevezetéseket,
csillár átszereléseket
jutányosan végez

Kalmár József

villanszerelési vállalata
Arad, Salac-utca 2. sz.
242. Telefonszám 242.

613—1915. Eln. szám.

Hirdetmény.

A magyar királyi Belügyminis-
terium 32000—1915. Eln. számú
rendeletével a hadművelési terü-
leten való személyforgalom (gya-
log, kocsi, vasuton stb.) tekinté-
tében a háboru tartamára igazolási
kötelezettség lép életbe.

A hadművelési területen igazoló
okmányul szolgálnak:

1. A tényleges szolgálatban
álló udvari, állami törvényhatósági,
városi vagy közforgalmu vasuti
alkalmazottaknak és hozzátarto-
zóinak, valamint országgyűlési
képviselőknek arcképes vasuti
igazolványai.

2. A főrendiház tagjainak a
belügyminister által kiállított arc-
képpel és a sajátkezű aláírással
ellátott igazolványai.

3. Szabályszerű utlvelek és

4. a személyazonosságának a had-
művelési-területeken való igazolása
céljából a rendőrhatalom, illetve
magyar és német szövettel kiál-
lított igazoló-jegyek.

A fentebb felsorolt igazoló ok-
mányok a hadi menetrend szerint
közlekedő postavonatok használa-
tára is jogosítottak.

Az igazoló-jegyet, birtokosa
személyesen köteles átvenni és azt
az átvétel alkalmával a kiállító
rendőrhatalom előtt sajátkezűleg
aláírni, vagy ha írni nem tud, kéz-
jeggyével aláírni.

Az igazoló jegy arcképpel is
ellátandó. Az arcképet az igazoló-
jegy birtokosa a kiállító hatóság
előtt szintén aláírja, vagy ha írni
nem tud, kézjeggyével ellátja.

Bélyegilletékként oly egyének,
akik a szokásos napszámot meg
nem haladó keresetből élnek, 30
fillért, egyéb személyek 2 koro-
nát tartoznak leróni. Az igazolási
kötelezettség rendelkezései eltér-
rők a belső és külső hadműve-
leti területre vonatkozólag. Hogy
mely területek tartoznak a belső
és melyek a külső hadművelési
területhez, erre vonatkozólag fel-
világosítást a kapitányi hivatal
bejelentési hivatali ügyosztálya,
mely hivatal az igazoló-jegyek
kiállítását eszközli.

Ezen rendelet 1915. évi szept-
ember hó 20-án lép hatályba, mely
naptól kezdve az igazolási kötele-
zettség szabályozása tárgyában ki-
adott rendelete a hadművelési te-
rületre hatályát veszti.

Arad, 1915. évi szeptember hó
18-án.

Greén Nándor
főkapitány.

Must

kb. 30 hektó Ópáloson
a 24-es kapunál

eladó.

Érdeklődők forduljanak
Urdán Iván-u. 17. sz. alá.

Apró hirdetések.

LEVELEZÉS.

.V.

levele van a kiadóhivatalban. 3624

OKTATÁS.

Eine Deutsche Lehrerin
wünscht deutsche Lektionen zu ertheilen. Adresse in der Administration. 3618

Magántanulók

(bejárók v. bentlakók) felelősséggel elkészítettnek, összevont vizsgálatokra is I. sz. Húnternátusban Arad, Chorin Áron-u. 1. 3409

ALKALMAZÁST KERES.

36 éves hadmentes férfi

raktárnoki vagy felügyelői állást keres, szerény fizetési igényekkel. Cim a kiadóhivatalban. 3614

Deutsches intelligentes

Fräulein welches auch Kinder kleidenen näht, sucht Posten. Briefe erbeten unter L. E. postarostante Mezőkovácsháza. 3590

Fiatal leány,

ki németül is beszél, házikisasszonyoknak vagy gyermekek mellé ajánlkozik. Cim a kiadóhivatalban. 3617

Egy rokkant katona

ki 4 nyelven beszél 2 nyelven ír és olvas jó bizonyítvánnyal állást keres. Jászivó emberekhez fordul támogatásért. Betegségénél fogva csak egyhelyben végezhető munkára vállalkozik. Salvas megkeresések Arasz Kristóf Szent István-utca 9. sz. alá kéretnek.

Egy ügyes varróleány

házakhoz ajánlkozik, lakásán is vállal varrást, vidékre is megy. Cim: K.S., Argyal-utca 22/b., ajtó 3.

ALKALMAZÁST NYER.

Papírszakmában

írtás, intelligens nő, magasabb fizetés és jutalékkal, mint üzletvezető nő, állandó alkalmazást nyer helybéli könyv- és papírüzletben. Cim a kiadóhivatalban. 3615

Fűszer- és osemegéztetem

vezetésére ügyes keresztény segédet október 1-sel belépésre keres ifj. Cservinsky István, Békés. 3608

Divatáru üzletünkben

jönkölszű fiu tanulókat felvétetik. Lengyel Testvérek, Andrassy-tér 15. 3568

Egy rokkant katona

vidéken való nyágelárlásra, az uttköltség megtérítése mellett, állandó foglalkozást talál Havil kereset 70-80 korona. Bővebbet az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Pénztárnoknak

erdőüzemhez, a háboru tartamafra, idősabb hadmentes egyén megfelelő övadékkal felvétetik. Fatermelésnél már alkalmazott, előnyben részesül. Bizonyítvány másolatokkal felszerelt ajánlatok, a lap kiadóhivatalába „Pénztárnok” jellegre küldendők. 3582

KIADÓ LAKÁS.

2 és 3 szobás

földszinti és elsőemeleti lakások kiadók. Bővebbet Kiss Ernő-utca 1. sz. 3622

Kettő butorozott szoba,

egy utcai és egy udvari, azonnal kiadó, fürdőszobával együtt, esetleg konyhával. Erzsébet-körút 26. szám. 3587

Modern

négyszoba, előszobából álló parkettázott földszinti lakás (egyik utcai szobába lépcsőházból külön bejárat) villany, gázberendezéssel, Török I.-u. 1/b. új házban november 1-ére kiadó. 2647

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Eladó

egy alig használt, teljesen jókarban levő összecukható gyermekszék és egy rövid férfi bunda. Andrassy-tér 25., I. em., 29.

Coons szőnyegetek

használtak, megvételre keres Dócsai Géza könyv- és papírkereskedése, Forrai-u. 3616

Egy darab

1 esztendőre lincolni tenyész kan sertés eladó. Cim a kiadóhivatalban. 3598

Egy nagy élő fiú

jutányos árért eladó. Megtekinthető Aulich Lajos-utca 1. sz. a. Ertekezhetni I. emelet, 11 ajtó, délelőtt. 3620

Citrom

olcsóbb mint a piacon, legfinomabb körlet, szőlőt és más gyümölcsöt ajánlok. Galler Anna, Deák Ferenc-utca Fehér Kereszt épület. 3335

Lack

1 pántos cipő párja K 8, bársony pántos K 8, chewro 1 pántos K 11, bársony fűzős regatta K 11, bársony gombos regatta K 11, lack 1915. divat, 1/2, Tango K 10. Cipő Tőzsde, Apolló mozi mellett. 3405

Veszek

uraktól levelet férfi ruhát, utazó városi bundát, valamint használt butorokat a legmagasabb árban. Bleier Ignác, Szent Pál utca 12. 3085

Papírszalvéta

1000 darab 5 koronáért kapható Pichler Sándor papírkereskedésében, Szabadság-tér. 781

ÜZLETEK.

A legforgalmasabb helyen
egy igen jóforgalmu élelmiszerüzlet, betegség miatt, mérsékelt áron eladó. Cim a kiadóhivatalban. 3623

53 év óta

fennálló fűszerüzlet, a város legforgalmasabb helyén, bevonulás miatt eladó. Cim a kiadóhivatalban. 3613

INGATLAN.

Közép-utca 25/a. sz.

jól jövedelmező ház, előnyös feltételek mellett eladó. Bővebbet az Aradi Kereskedelmi Banknál. 3545

KÜLÖNFÉLE.

Keresek

kölcsönüljért 150-250 literes pálinkafőző üstöt. Regys Pál, Seprős, Aradm. 3611

Zongora- oktatást

nyerhetnek kezdők, kitűnő, practicus módszer szerint. Legjutányosabb ár mellett.

Cim a kiadóhivatalban. 1987

Apróhirdetések
az „Aradi Közlöny” részére felvételnek a Messenger-boy irodában Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt kapható az Aradi Közlöny.

Aranyat és Ezüstöt

legmagasabb áron vesz,
vagy becserél; ugyancsak
régiségeket vesz és elad

693

Losonczy Lajos

óras és ékszerész üzlete
ARAD, Szabadság-tér.
Telefon 964.

Nagyszerűen bevált a háztérben különbözőknél és általában mindenképpen mint legjobb

Lájdalomcsillapító bedörzsolés
meghűlés, rheuma, kőszvény, influenza, torok-, mell- és hátfájás stb. esetében

Dr. Richter-féle
Horgony-Liniment. cypisid
composit.

Horgony-Pain-Expeller pótléka.
Üvege K-20, 2-40, 2-

Kapható gyógyszerárakban vagy közvetlenül az „Arany országhoz” címzett Dr. Richter-féle gyógyszerárakban, Prága I. Elisabethstr. 5.

Hapontkörti szállítás.

5809

Komoly, intelligens leány

akinek szép írása van, magyarul és németül tud

irodai alkalmazásra felvétetik

Hajós Arpád gyógyszerárakban.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájüreget desztinálja, utóíze igen kellemes. Ára egy porcellán-szelencének 60 fillér.

Lábizzadás,

kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmulaszt a „PEPPO” folyadék és Peppo” hintőpor segítségével. Szárít! Szagtalanít!
Peppo folyadék ára utastással 1 korona.
Peppo-hintőpor ára utastással 70 fillér.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedüli nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrassy-tér 22. sz. (meggaházzal szemben.)

Nem árt, sőt hasznos, ha bármit rendel, lapunk felemlítése.

Nyomatott az Aradi Nyomda R. T. rotációs gépen. Kiadótulajdonos: Aradi Nyomda R. T.